

PRIROČNIK O DOSTOPNOSTI objektov pravosodnih organov

Igor Bizjak, Jani Demšar, Nina Goršič, Tilen Jurca,
Marina Lovrić, Sabina Mujkić, Roman Rener, Richard Sendi

PRIROČNIK O DOSTOPNOSTI objektov pravosodnih organov

Igor Bizjak, Jani Demšar, Nina Goršič, Tilen Jurca, Marina Lovrić, Sabina Mujkić, Roman Renner, Richard Sendi
Priročnik o dostopnosti objektov pravosodnih organov

Založnik: Urbanistični inštitut Republike Slovenije
Za založnika: Igor Bizjak, direktor
Zbirka: Urbani izziv – publikacije
Urednik zbirke: Boštjan Kerbler

Redakcija: Igor Bizjak

Fotografija naslovnice: Simon Koblar
Fotografije: Arhiv UIRS

Ljubljana, junij 2021

© Urbanistični inštitut Republike Slovenije
Vse pravice pridržane

V okviru določil zakona o avtorskih pravicah je to knjigo in njene dele brez pisnega dovoljenja založbe prepovedano fotokopirati, shranjevati v elektronski obliki, ponatiskovati, na druge načine reproducirati in predelovati, javno objavljati in distribuirati.

Priročnik je bil izdan v okviru ciljno raziskovalnega programa »CRP 2019« – Mobilnost funkcionalno oviranih oseb v objektih pravosodnih organov (št. projekta V5-1919), ki sta ga sofinancirala Ministrstvo za pravosodje in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 68640515
ISBN 978-961-6390-63-7 (PDF)

Kazalo

O priročniku	4
Uvod	9
Predstavitve izbranih prostorov in opreme v objektih v javni rabi	15
Avtobusna postaja	16
Dostopna pot	20
Parkirno mesto	24
Klančina	28
Glavni vhod	32
Informacijski pult	36
Območje za varnostni pregled	40
Hodniki	44
Stopnice	48
Dvigalo	52
Dvižna ploščad	58
Razpravna dvorana	62
Pisarna vpisnik zemljiška knjiga	66
Sanitarni prostor	72
Zahvala	76

O PRIROČNIKU

Priročnik, ki je pred vami, je rezultat naloge CRP - Mobilnost funkcionalno oviranih oseb v objektih pravosodnih organov in dolgoletnega raziskovalnega dela na podobnih nalogah s področja dostopnosti sodelavcev Urbanističnega inštituta Republike Slovenije. Marija Vovk je bila prva, ki se je že v 80. letih prejšnjega stoletja ukvarjala z načrtovanjem prostora za funkcionalno ovirane ljudi. Leta 2000 je izdala priročnik z naslovom Načrtovanje in prilagajanje grajenega okolja v korist funkcionalno oviranim ljudem. Njeno delo na inštitutu z vso skrbnostjo in vnemo nadaljujemo in nadgrajujemo. Med letoma 2007 in 2009 smo izvedli projekt šestega okvirnega programa Evropske unije z naslovom Gibanje brez ovir in enake življenjske možnosti za vse (LivingAll). Skupaj z Inštitutom Republike Slovenije za socialno varstvo smo med letoma 2008 in 2011 izvajali projekt z naslovom Ukrepi za uresničevanje pravic invalidov do dostopa brez ovir, ki sta ga financirala Javna agencija Republike Slovenije za raziskovanje in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Leta 2012 smo delo nadaljevali s projektom Sklad za regionalni razvoj (ESSR) Evropske unije in Mestne občine Kranj. Naslov projekta je bil Dostopnost kulturne dediščine in njenih vsebin za vse (Clear), leta 2013 smo v sodelovanju z založbo Beletrina uspešno končali tudi projekt Razširimo obzorja kulturnega – Invalidi in pripadniki različnih narodov: spodbujevalci razvoja kulture, ki ga je finančno podprl Evropski socialni sklad (ESF). Leta 2015 pa smo izvedli projekt z naslovom Spodbujanje enakosti in preprečevanje diskriminacije invalidov (Zmoremo), financiran v okviru programa PROGRESS Evropske unije in Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Večletno poglobljeno delo je obrodilo zelo razveseljive rezultate, ki so vidni in prepoznavni med strokovnjaki in tudi v širši javnosti. Med najpomembnejše spadajo: 1. metodologija in orodje za ocenjevanje dostopnosti objektov v javni rabi in zunanjih javnih prostorov ter 2. spletni vodnik o dostopnosti, ki vsebuje vse informacije o dostopnosti objektov in prostorov v Sloveniji, ki so bili s pomočjo omenjenega orodja popisani na terenu. Metodologijo in orodje za ocenjevanje dostopnosti smo razvili na podlagi veljavne zakonodaje, standardov in predpisov. Spletni vodnik pa smo zasnovali tako, da ga bomo v prihodnje lahko nadgrajevali in prilagajali, s čimer bo sčasoma dostopen vsem ne glede na obliko oviranosti.

Pri ocenjevanju dostopnosti smo se za ta priročnik osredotočili na objekte pravosodnih organov. Pri tem smo izhajali iz strategije Dostopna Slovenija, ki je eden ključnih dokumentov, ki ureja področje dostopnosti za invalide v Sloveniji. V strategiji je namreč določeno, da morajo biti vsi objekti v javni rabi dostopni brez ovir. Za prikaz dostopnosti smo v priročniku izbrali elemente zunanje dostopnosti (avtobusna postaja, dostopna pot od postaje do objekta, parkirno mesto, klančina pred glavnim vhodom) in elemente notranje dostopnosti (glavni vhod, prostor za

Marija Vovk, raziskovalka Urbanističnega inštituta Republike Slovenije, je bila prva, ki se ukvarjala z načrtovanjem prostora za invalide in druge funkcionalno ovirane ljudi.

Sodelavci Urbanističnega inštituta Republike Slovenije smo razvili inovativno metodologijo in orodje za ocenjevanje dostopnosti objektov v javni rabi in zunanjih javnih prostorov.

Strategija Dostopna Slovenija določa, da morajo biti vsi objekti v javni rabi dostopni brez ovir.

varnostno preverjanje obiskovalcev, informacijski pult, stopnice, dvigalo, klančina, dvizna ploščad, hodniki, razpravna dvorana, pisarna, prostor zemljiške knjige in sanitarni prostor).

Predstavitve izbranih prostorov in opreme v objektih pravosodnih organov so v priročniku zasnovane tako, da obsegajo uvodne opise, zakonodajo in zakonodajne kriterije, ilustracije, ki ponazarjajo ustrezne rešitve, ter primere, pri katerih je označeno, kaj je ustrezno (zelena oznaka) in kaj ni (rdeča oznaka). Predstavitve so opremljene s številnimi fotografijami, ki nazorno kažejo, kako naj bi bili prostori in oprema urejeni, da bi omogočali neoviran dostop, in katere so najpogostejše ovire. Opisi dostopnosti so pripravljene za gibalno in senzorno ovirane. Pri gibalno oviranih smo se osredotočili na tiste osebe, ki so na invalidskih vozičkih, pri senzorno oviranih pa na slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne.

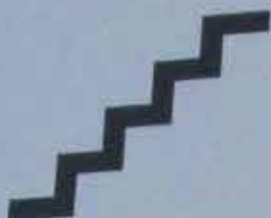
Zavedamo se, da v priročniku še zdaleč niso predstavljeni vsi prostori in oprema v objektih pravosodnih organov. Izbrali smo le tiste, ki najbolj nazorno prikazujejo prilagoditve in težave pri dostopnosti vseh invalidov. V uvodnem delu priročnik vsebuje tudi popis vseh zakonov, standardov in predpisov, ki so bili veljavni v času izvedbe analiz dostopnosti. Zato je namenjen vsem, ki se ukvarjajo z načrtovanjem in oblikovanjem prostora in objektov (arhitektom, oblikovalcem, inženirjem, gradbenikom, proizvajalcem opreme in drugim), upravljavcem objektov pravosodnih organov, osebju, ki je zaposleno v njih, ter uporabnikom. Z njim želimo osveščati o problematiki dostopnosti in ovirah, s katerimi se srečujejo invalidi, ter načinih, na katere lahko te ovire odpravimo.

Za konec naj še omenimo, da v priročniku uporabljamo besedo invalid. Zanj smo se odločili, ker zakonodaja in številni drugi dokumenti ta termin najpogosteje navajajo. Zavedamo pa se, da bi bilo bolje uporabljati termina oseba z invalidnostjo oziroma oseba z oviranostmi, ki sta vse pogostejše v rabi. Še ustrežnejša bi bila raba besedne zveze funkcionalna ovirana oseba, saj je lahko vsakdo od nas v določenem življenjskem obdobju funkcionalno oviran. Med funkcionalno ovirane osebe namreč spadajo tudi nosečnice, starejši ljudje, majhni otroci, osebe z otroškimi vozički, prtljago ali nakupovalnimi vozički ter vse druge osebe, ki se zaradi različni vzrokov počasi ali težje gibljejo oziroma so trajno ali začasno poškodovane. Priročnik je zato pravzaprav namenjen vsakomur od nas. Če je torej prostor ustrezno oblikovan za invalide, je primeren tudi za vse druge. Upamo, da bo priročnik dosegel svoj namen in da bo z njegovo pomočjo prostor sčasoma res postal dostopen za vse.

Avtorji priročnika

V priročniku so predstavljeni prostori in oprema za ocenjevanje dostopnosti v objektih v javni rabi.

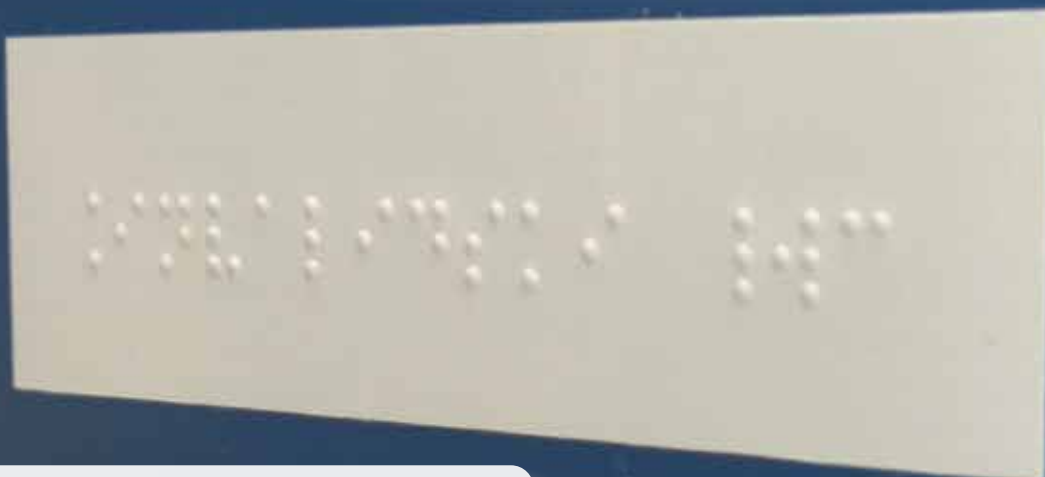

Priročnik je namenjen vsem, ki se ukvarjajo z načrtovanjem prostora in objektov, upravljavcem objektov v javni rabi, osebju, ki je zaposleno v objektih v javni rabi, invalidom in širši javnosti.

Prostor, ki je ustrezno oblikovan za invalide, je primeren za vse.

Vsakdo od nas je lahko v določenem življenjskem obdobju funkcionalno oviran.

Eno od splošnih načel *Mednarodne konvencije o pravicah invalidov* je zagotavljanje dostopnosti vsem.

Ovire grajenega okolja se nanašajo na arhitekturne in tehnološke ovire, ki jih delimo na ovire zunanjega prostora in ovire notranjega prostora.

UVOD

Po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije je 650 milijonov ljudi na svetu invalidnih. Trendi pojavnosti invalidnosti so pri nas podobni kot drugod, in sicer ima v Sloveniji status invalida od 160.000 do 170.000 ljudi, kar je okoli 8,5 % slovenskega prebivalstva. To pomeni, da je vsak dvanajsti slovenski državljan invalid. Ta številka je še višja, če pogledamo širše in dodamo še vse tiste, ki sicer niso invalidi, vendar so v nekaterih primerih ali v nekem življenjskem obdobju znajdejo v položaju, v katerem so tako ali drugače funkcionalno ovirani. Ocenjuje se, da funkcionalno ovirani ljudje sestavljajo od 15 do 20 % dejavnega prebivalstva Evropske unije oziroma od 20 do 25 % vsega prebivalstva Evropske unije.

Zaradi vse večje številčne pojavnosti je vprašanje invalidnosti že nekaj časa priznано kot pomembno politično vprašanje v povezavi z zagotavljanjem univerzalnih človekovih pravic. Leta 2006 je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela *Mednarodno konvencijo o pravicah invalidov*. To je prvi pravno zavezujoč dokument Združenih narodov s področja invalidskega varstva. Namen konvencije je spodbujati, varovati in invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spodbujati spoštovanje njihovega prirojenega dostojanstva. Eno od osmih splošnih načel konvencije je zagotavljanje **dostopnosti**. Ta namreč omogoča integracijo invalidov v družinsko, delovno in širše družbeno okolje. Dostopnost pa ni pomembna le z vidika vključevanja v družbo, temveč je tudi predpogoj za uveljavljanje političnih in državljskih pravic.

V okviru dostopnosti govorimo o dostopnosti grajenega okolja ter o dostopnosti informacij in komunikacij. S tega vidika pa ločimo tudi ovire, in sicer 1. ovire grajenega okolja ter 2. komunikacijske ovire in ovire pri dostopu do informacij.

1. Ovire grajenega okolja se nanašajo na arhitekturne in tehnološke ovire, ki jih delimo na (a) ovire zunanjega prostora in (b) ovire notranjega prostora:

(a) Ovire zunanjega prostora so:

- ovire na cestah, trgih in drugih javnih površinah (na primer cestni robniki, prometni otoki, prehodi za pešce, parkirni prostori, podhodi, nadhodi, načini premagovanja višinskih razlik, prestrmi nakloni, neustrezna uporaba materialov, neprehodnost, neurejene poti, preozki prehodi in podobno);
- ovire v javnem potniškem prometu (na primer vstop v vozilo in izstop iz njega, dostop do postajališč ali postaj, elementi cestne opreme – na primer zvočna prometna signalizacija in podobno).

(b) Ovire notranjega okolja preprečujejo dostop do objekta ali onemogočajo/otežujejo njegovo uporabo (na primer preozka vrata, pretežka vrata, stopnice, tla, na katerih drsi, ozki hodniki, neustrezno urejeni sanitarni prostori, neustrezno oblikovana oprema, kot so držala, ograja in podobno).

2. Komunikacijske ovire in ovire pri dostopu do informacij se nanašajo na neobstoje tolmачev, taktilnih informacij, indukcijskih zank, govornih najav, prikazovalnikov, podnapisov, prilagojenih spletnih strani in podobno. Največja težava komunikacijskih ovir izvira iz slabe ozaveščenosti širše javnosti o problematiki invalidnosti, zaradi česar so invalidi pogosto neustrezno obravnavani v družbi.

V Sloveniji so bili do zdaj sprejeti številni zakoni, predpisi in drugi nacionalni dokumenti, ki se nanašajo na pravice invalidov, tudi taki na zagotavljanje dostopnosti. Najpomembnejši so:

- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI) (Uradni list RS, št. 94/2010);
- Zakon o uresničevanju načela enakega obravnavanja (ZUNEO) (Uradni list RS, št. 93/2007);
- Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1) (Uradni list RS, št. 21/2013);
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI-UPB2) (Uradni list RS, št. 16/2001);
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND) (Uradni list RS, št. 16/2008);
- Zakon o urejanju prostora (ZureP-1) (Uradni list RS, št. 110/2002);
- Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt) (Uradni list RS, št. 33/2007);
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o graditvi objektov (ZGO-1C) (Uradni list RS, št. 108/2009);
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ) (Uradni list RS, št. 96/2002);
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavbah (Uradni list RS, št. 97/2003);
- Odločba o razveljavitvi 4. člena iz pravilnika 97/2003 (Uradni list RS, št. 77/2009);
- Pravilnik o opremljenosti železniških postaj in postajališč (Uradni list RS, št. 72/2009, in Uradni list RS, št. 72/2010 – Spremembe in dopolnitve);
- Slovenski standard SIST ISO 21542:2012, Gradnja stavb – Dostopnost in uporabnost grajenega okolja (povzet po mednarodnem standardu IST ISO 21542:2012 v angleškem jeziku)
- Strategija o dostopnosti Slovenije. Nacionalne usmeritve za izboljšanje dostopnosti grajenega okolja, informacij in komunikacij za invalide;
- Akcijski program za invalide 2014–2021;
- Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov, (Uradni list RS, št. 41/2018).

Največja težava komunikacijskih ovir se nanaša na slabo ozaveščenost širše javnosti o problematiki invalidnosti.

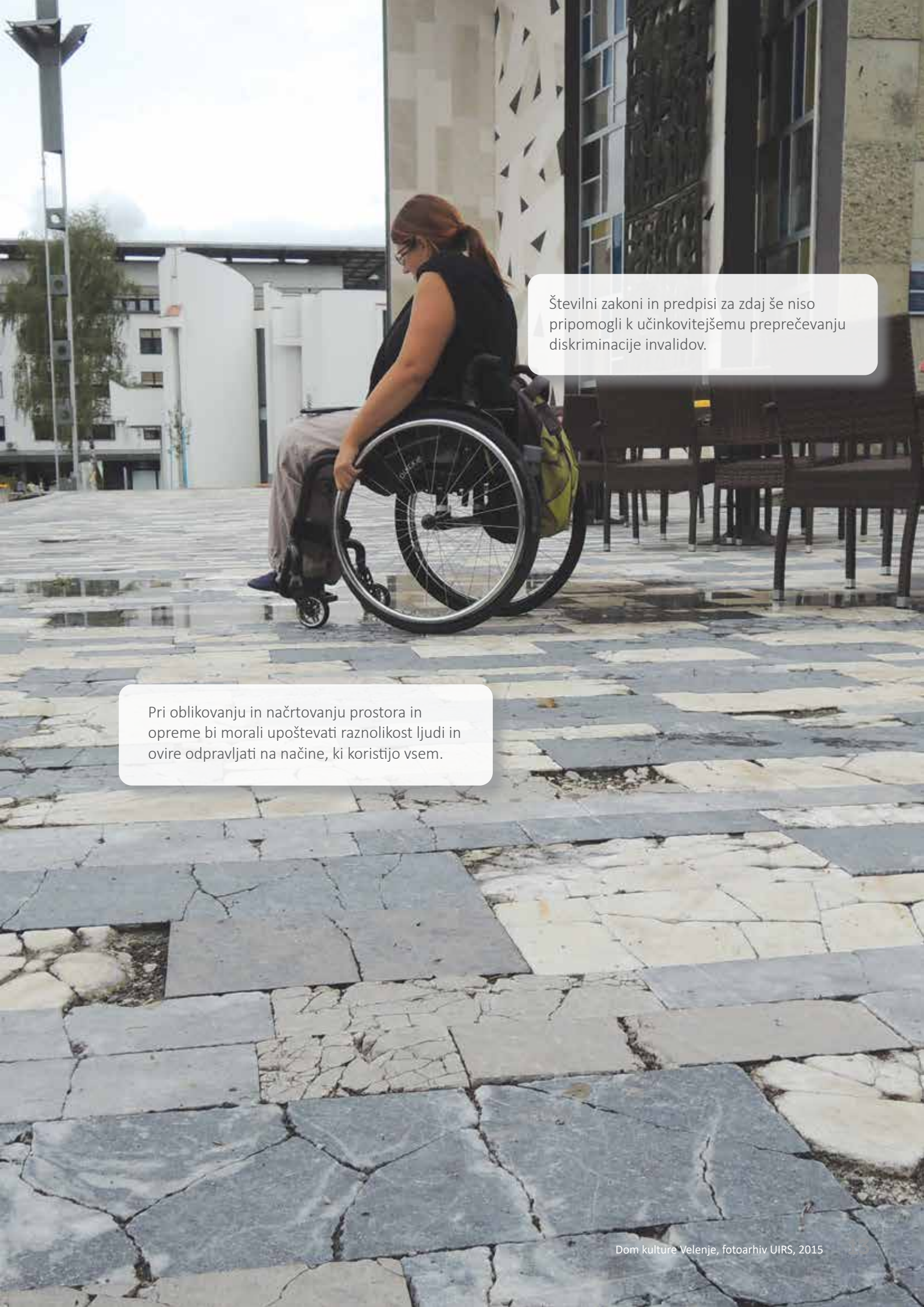
Dolg seznam zakonov in predpisov, žal, še vedno ni pripomogel k učinkovitejšemu preprečevanju diskriminacije invalidov ter odpravi grajenih in komunikacijskih ovir ter ovir pri dostopu do informacij.

V letu 2018 sta prenehala veljati tako zakon o graditvi objektov kot pravilnik o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavbah. Navedeni zakon in pravilnik sta določala regulativni okvir, vendar sta bila zastarela in nepopolna, v mnogih kriterijih precej nejasno napisana.

V veljavo je istega leta stopil Pravilnik o univerzalni graditvi in uporabi objektov, ki določa bistvene zahteve s sklicevanjem na Slovenski standard SIST ISO 21542:2012, Gradnja stavb – Dostopnost in uporabnost grajenega okolja (povzet po mednarodnem standardu IST ISO 21542:2012 v angleškem jeziku), ki dobro podaja vse splošne in podrobne kriterije za snovanje, gradnjo in prenovo grajenega okolja z namenom zagotavljanja dostopnosti za vse ljudi. SIST ISO 21542:2012 opredeljuje tako fizični prostor in opremo, kot tudi opremo za komunikacijo. Ima pa novi standard določeno pomanjkljivost, ne opredeljuje namreč vseh specifičnih prostorov in elementov vseh objektov v javni rabi. Opredeljuje na primer kriterije za dvorane, avditorije, restavracije; medtem ko kriteriji za knjižnice, trgovine, muzeje, bazene, izobraževalne ustanove itd niso navedeni. Kljub tej pomanjkljivosti naj bi z upoštevanjem novega standarda pri načrtovanju in graditvi objektov pomembno prispevali k zagotavljanju večje dostopnosti objektov v javni rabi.

Uporabnost in dostopnost grajenega okolja, informacij in komunikacij pa ne bi smeli opredeljevati le življenja invalidov, ampak tudi življenje drugih ljudi, saj je, kot je bilo navedeno že v uvodu, funkcionalna oviranost veliko širši in pogostejši pojav v družbi kot invalidnost. Vse to bi moralo biti dovolj pomemben razlog, da bi morali začeti upoštevati raznolikost ljudi in nepotrebne ovire odpravljati na načine, ki koristijo vsem. To predvideva načelo tako imenovanega oblikovanja za vse, kot ga opredeljujejo v celinskem delu Evrope, vsevključujočega oblikovanja oziroma inkluzivnega oblikovanja, kot ga imenujejo v Veliki Britaniji oziroma univerzalnega oblikovanja, kot se to imenuje v Združenih državah Amerike. Gre za načelo, ki v splošnem predvideva, da se pri oblikovanju in načrtovanju prostora in opreme upoštevajo potrebe vseh ljudi oziroma da morajo načrtovalci in oblikovalci izhajati iz najšibkejšega člana v družbi. Gre za osnovna načela človekovih pravic o enakih možnostih ter priznanju vrednosti in dostojanstva vsakega posameznika.

Namen priročnika je torej prispevati k večji učinkovitosti pri izvajanju sprejete zakonodaje in vseh drugih zahtev za preprečevanje ovir, vendar ne le invalidov, ampak vseh funkcionalno oviranih ljudi. Vse to ni mogoče, če ovir ne prepoznamo ter če ne poznamo ustreznih rešitev in dobrih praks za njihovo premostitev. Prav to pa je vsebina priročnika, ki je pred vami.

Številni zakoni in predpisi za zdaj še niso pripomogli k učinkovitejšemu preprečevanju diskriminacije invalidov.

Pri oblikovanju in načrtovanju prostora in opreme bi morali upoštevati raznolikost ljudi in ovire odpravljati na načine, ki koristijo vsem.

**PREDSTAVITVE IZBRANIH PROSTOROV
IN OPREME
v objektih pravosodnih organov**

AVTOBUSNA POSTAJA

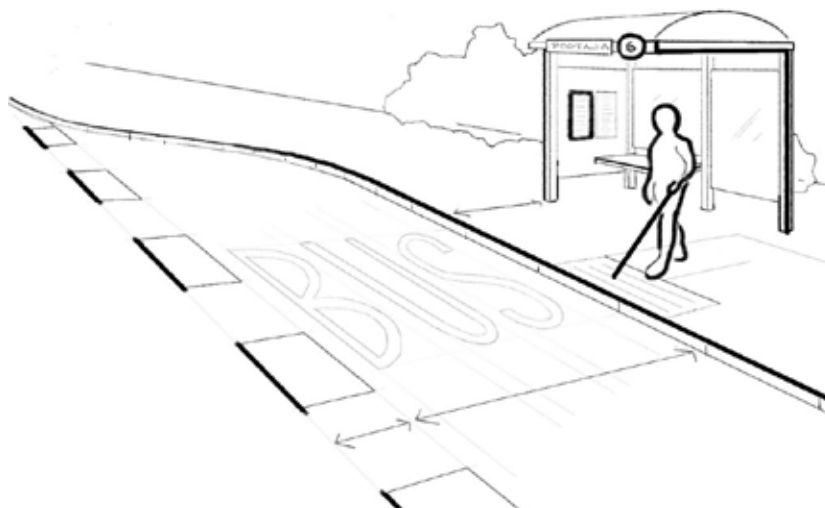
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za dostopno pot do objektov v javni rabi so:

- postajališče mora imeti elektronski medij za informacije o vseh registriranih vozniških redih ali tablo z objavo izvlečkov iz vozniških redov, ki nudi vsaj naslednje informacije:
 - številko perona, na katerega avtobus pripelje oziroma iz katerega odpelje,
 - čas prihoda oziroma odhoda avtobusa,
 - čas prihodov na vsa pomembnejša avtobusna postajališča,
 - vse postaje na posamezni liniji in smer gibanja vozila (itinerar linije),
 - legendo, iz katere mora biti razvidna vrsta prevoza in ob katerih dnevih avtobusi vozijo;
- avtobusno postajališče na cesti mora biti vzpostavljeno izven vozišča;
- minimalna širina vozišča avtobusnega postajališča, ki je fizično ločeno od vozišča z ločilnim otokom, znaša 3,50 metra;
- na avtobusnem postajališču mora biti ob postajališču zagotovljena varnostna širina. Ob postajališču avtobusnega postajališča izven vozišča mora znašati najmanj 0,50 metra. Med voziščem postajališča in nadstrešnico mora znašati najmanj 0,75 metra v višini 2,5 metra;
- vsako avtobusno postajališče mora imeti čakališče. Ploščad čakališča mora biti dvignjena nad nivo postajališča najmanj za 0,12 metra in največ za 0,15 metra;
- širina čakališča mora znašati najmanj 2 metra, dolžina čakališča pa najmanj 7 metrov;
- čakališče mora biti opremljeno s tablo, na kateri je napisano ime postajališča in na kateri prevozniki objavijo vozne rede;
- avtobusno postajališče mora biti opremljeno s prometnim znakom, označbo na vozišču ali na avtobusnem postajališču in čakališčem.

Pri avtobusni postaji ocenjujemo dostopnost do postajališča, informacije o postaji in vozne rede, nadstreške, varnost itd.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Avtobusna postaja mora zagotavljati tako zadostno površino ter primerno urejene varnostne odmike kot tudi jasne in dostopne informacije o postaji ter delovanju avtobusnih linij. S tem omogoča enostavno in varno uporabo javnega prometa vsem uporabnikom.

AVTOBUSNA POSTAJA

1

- Postajališče ni umaknjeno iz vozišča.
- Urejena sta mesto za počitek in nadstrešek.
- Čakališče ni dovolj prostorno.
- Talne oznake postajališča so slabo vidne.
- Informacije o voznem redu so dostopne.
- Postajališče je slabo dostopno z vseh smeri.
- Ni zvočne najave prihoda avtobusa za slepe in slabovidne.

Avtobusna postaja v Ljubljani

vir: fotoarhiv GIS, 2020

2

- Objekt ima nadstrešek in dovolj prostorno čakališče.
- Talne oznake postajališča so jasno vidne.
- Informacije o imenu postaj so jasno vidne.
- Informacije o voznem red so dostopne.
- Prodajno mesto vozovnic je jasno prepoznavno.
- Za invalide na vozičkih je okence blagajne previsoko.
- Ni zvočne najave za slepe in slabovidne osebe.

Avtobusna postaja v Radovljici

vir: fotoarhiv GIS, 2020

AVTOBUSNA POSTAJA

3

Avtobusna postaja v Trbovljah
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Postajališče je umaknjeno iz vozišča.
- Objekt ima nadstrešek in dovolj prostorno čakališče.
- Talne oznake postajališča so jasno vidne.
- Urejeno je mesto za počitek.
- Informacije o voznem red so dostopne.
- Postajališče je dostopno z vseh smeri.
- Ni zvočne najave prihoda avtobusa za slepe in slabovidne.

4

Avtobusna postaja v Črnomlju
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Postajališče je umaknjeno iz vozišča.
- Ni urejenega nadstreška.
- Čakališče je dovolj prostorno.
- Talne oznake postajališča so jasno vidne.
- Informacija o imenu postaje ni vidna.
- Informacija o voznem red ni dostopna.
- Ni zvočne najave za slepe in slabovidne osebe.

DOSTOPNA POT

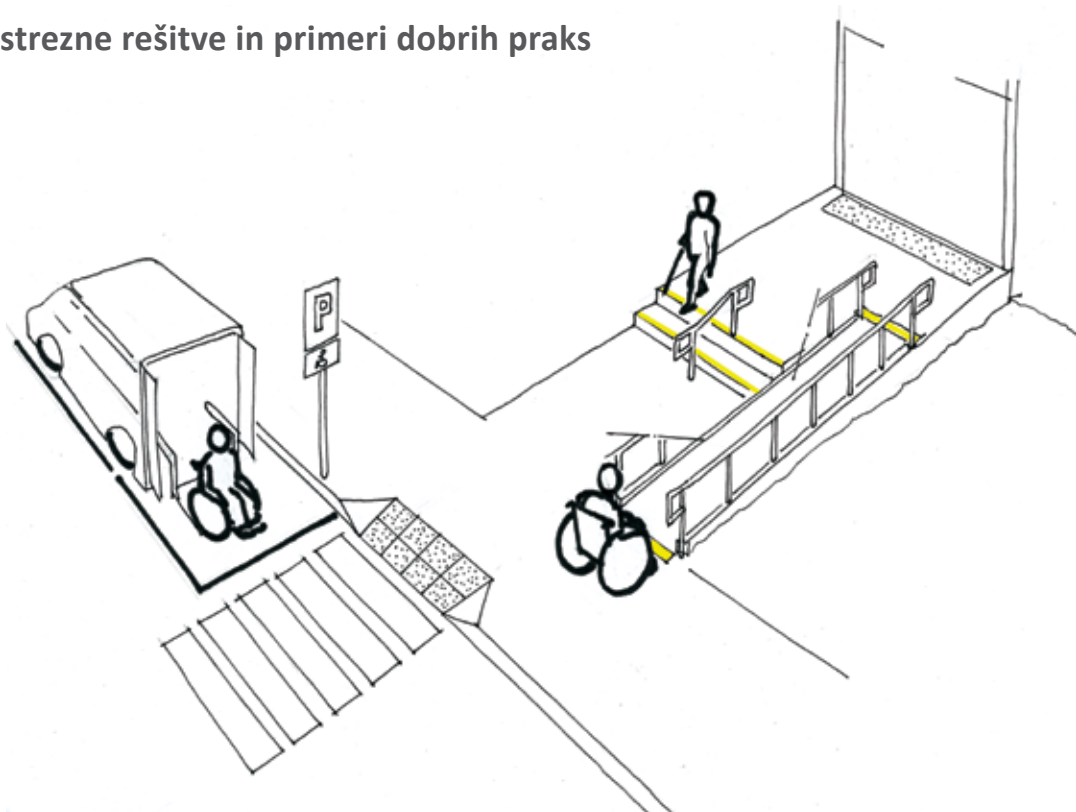
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za dostopno pot do objektov v javni rabi so:

- varen in neoviran dostop do objekta z vsake površine, ki pripada objektu, vključno s parkirišča;
- jasno označen položaj prehodov za pešce s spremembo v površini pločnika;
- poglobljen pločnik na raven cestišča na prehodu za pešce;
- poglobitev pločnika na prehodu za pešce, označena s kontrastno in taktilno oznako;
- zvočna signalizacija na semaforiziranem križišču;
- priporočena širina dostopne poti 1800 mm;
- utrjena in nedrseča dostopna pot;
- ustrezne talne taktilne oznake za orientacijo slepih in slabovidnih;
- kontrastne barve za lažje prepoznavanje prehodov, klančin, stopnic itd.;
- dobra osvetlitev dostopne poti;
- jasno označena dostopna pot z informacijskimi oznakami;
- ustrezna osvetlitev informacijskih oznak.

Poznamo različne načine izravnave višinskih razlik: s stopnicami, klančino ali dvizno ploščadjo.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Dostopna pot do javnega objekta mora biti ustrezno prilagojena za vse tipe invalidnosti. Biti mora jasno označena in ustrezno osvetljena, utrjena in nedrseča, brez ovir in nevarnih predmetov ter brez nivojskih razlik.

DOSTOPNA POT

1

- Na prehodu za pešce je pločnik ustrezno poglobljen na raven cestišča.
- Dostopna pot je utrjena in ni drseča.
- Širina dostopne poti je ustrezna.
- Dostopna pot ni ustrezno označena s talnimi taktilnimi oznakami niti s kontrastnimi barvami.

Dostopna pot v Kranju
vir: fotoarhiv GIS, 2020

2

- Dostopna pot je utrjena in ni drseča.
- Širina dostopne poti je ustrezna.
- Stopnice so opremljene z ograjo.
- Dostopna pot ni ustrezno označena s talnimi taktilnimi oznakami niti s kontrastnimi barvami.
- Na poti ni informacijskih oznak o varnem in najhitrejšem mogočem dostopu do glavnega vhoda objekta.
- Dostop do vhoda objekta je gibalno oviranim osebam onemogočen, saj so na vhodu stopnice kar predstavlja oviro.
- Stopnice niso jasno označene.

Dostopna pot v Kranju
vir: fotoarhiv GIS, 2020

DOSTOPNA POT

3

Dostopna pot na Jesenicah
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Dostopna pot je utrjena in ni drseča.
- Širina dostopne poti je ustrezna.
- Dostopna pot ne zagotavlja varnega in najhitrejšega mogočega dostopa do objekta saj je pot speljana po parkirišču.
- Dostopna pot ni ustrezno označena s talnimi taktilnimi oznakami niti s kontrastnimi barvami.
- Na poti ni informacijskih oznak o varnem in najhitrejšem mogočem dostopu do glavnega vhoda objekta.
- Dostop do vhoda objekta je gibalno oviranim osebam onemogočen, saj so na vhodu stopnice kar predstavlja oviro.
- Stopnice niso jasno označene.
- Dostopna pot je močno poškodovana kar povzroča tresljaje in ovira vožnjo osebe na invalidskem vozičku.

4

Dostopna pot v Slovenski Bistrici
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Dostopna pot je utrjena in ni drseča.
- Širina dostopne poti je ustrezna.
- Dostopna pot ne zagotavlja varnega in najhitrejšega mogočega dostopa do objekta saj je pot speljana po parkirišču.
- Dostopna pot ni ustrezno označena s talnimi taktilnimi oznakami niti s kontrastnimi barvami.
- Na poti ni informacijskih oznak o varnem in najhitrejšem mogočem dostopu do glavnega vhoda objekta.
- Na poti so nevarni predmeti (količki, reklamni panoji, drogovji itd.), ki niso poudarjeni z osvetlitvijo niti s kontrastnimi barvami.

PARKIRNO MESTO

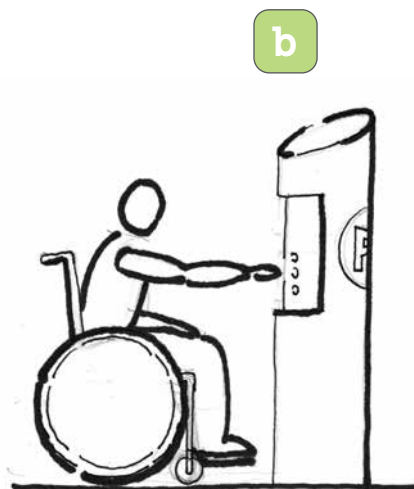
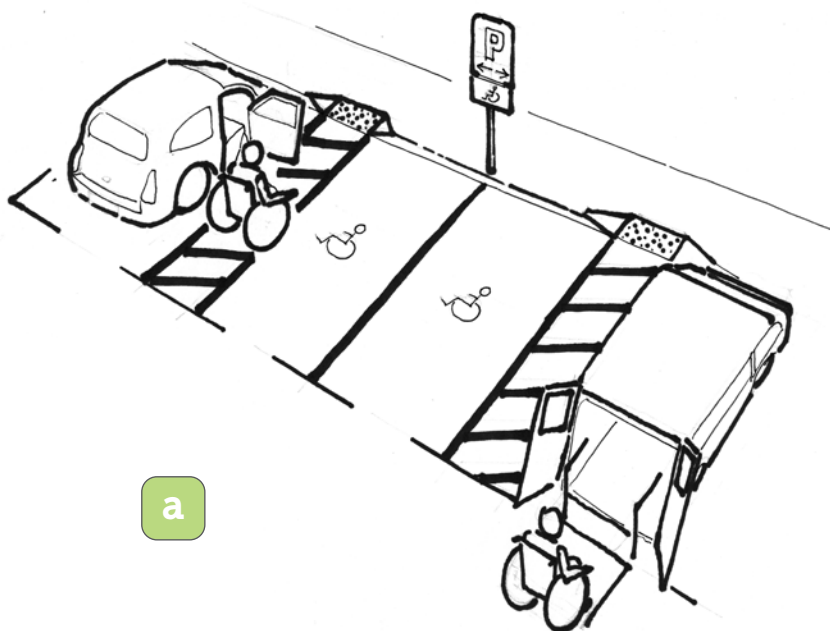
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za rezervirana parkirna mesta pri objektih v javni rabi so:

- ustrezno število rezerviranih parkirnih mest (5 % od vseh parkirnih mest oziroma najmanj eno parkirno mesto);
- rezervirana parkirna mesta v oddaljenosti do največ 50 metrov;
- urejen prostor za kratkotrajno ustavitev vozila blizu vhoda, če ni rezerviranega parkirnega mesta;
- velikost rezerviranega parkirnega mesta z širino najmanj 3900 mm in dolžino najmanj 5400 mm);
- urejena poglobitev robnika pločnika na raven cestišča;
- poglobitev s širino 1000 mm, ki je opremljena s talno taktilno in kontrastno oznako;
- dobra osvetlitev rezerviranega parkirnega mesta;
- označitev rezerviranega parkirnega mesta s talno oznako in vertikalnim znakom z mednarodnim grafičnim simbolom za invalide;
- parkirni avtomat z nadzorno ploščo na višini med 800 in 1100 mm, ki je ustrezno umeščen v prostor.

Ločimo tri vrste postavitve parkirnih mest: parkirna mesta ob cestišču, parkirna mesta na zunanjem javnem ali zasebnem parkirišču in parkirna mesta v garažni hiši. Pri parkirnih mestih ob cestišču je treba posebno pozornost nameniti temu, da se ne izstopa na cestišče oziroma da je zagotovljena varna in najkrajša pot do vhoda v objekt. Pri parkirnih mestih v garažni hiši je treba posebno pozornost nameniti dostopu iz garažne hiše do glavnega vhoda v objekt (stopnišče, dvigalo, vrata itd.)

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Rezervirana parkirna mesta so namenjena za gibalno ovirane osebe, zlasti za tiste, ki se gibljejo s pomočjo invalidskega vozička. Takšna parkirna mesta morajo biti zato širša kot običajna parkirna mesta, s čimer je omogočeno varno izkrcavanje in vkrcavanje oseb na invalidskih vozičkih. Biti morajo tudi brez nivojskih razlik, v ustrezni bližini vhoda v javni objekt ter ustrezno označena in osvetljena.

PARKIRNO MESTO

1

- Pred objektom je zagotovljeno parkirno mesto za gibalno ovirane.
- Parkirno mesto je dovolj blizu vhoda v objekt.
- Parkirna mesta so brez nivojskih razlik.
- Velikost parkirnih mest je ustrezna in vključuje tudi dodaten pas za varno in neovirano bočno izkrcavanje in vkrčavanje osebe na invalidskem vozičku.
- Parkirna mesta so ustrezno osvetljena z ulično razsvetljavo.

Parkirno mesto pri sodišču v Slovenski Bistrici

vir: fotoarhiv GIS, 2020

2

- Pred objektom je zagotovljeno parkirno mesto za gibalno ovirane.
- Parkirno mesto je v bližini vhoda.
- Označeno parkirno mesto ne ustreza zakonodajnim kriterijem za prilagojeno parkirno mesto za gibalno ovirane osebe (širina, dolžina in osvetlitev niso ustrezne).
- Parkirno mesto ni ustrezno označeno z vertikalno oznako.

Parkirno mesto pred sodiščem v Šmarju pri Jelšah

vir: fotoarhiv GIS, 2020

PARKIRNO MESTO

3

Parkirni avtomat v Škofji Loki
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Parkirni avtomat je dostopen za osebe na invalidskih vozičkih.
- Parkirni avtomat z nadzorno ploščo na višini med 800 in 1100 mm je ustrezno umeščen v prostor.

4

Parkirno mesto pri sodišču v Lenartu
vir: fotoarhiv GIS, 2020

- Pred objektom je zagotovljeno parkirno mesto za gibalno ovirane.
- Parkirno mesto je dovolj blizu vhoda v objekt.
- Parkirna mesta so brez nivojskih razlik.
- Označeno parkirno mesto ne ustreza zakonodajnim kriterijem za prilagojeno parkirno mesto za gibalno ovirane osebe (širina, dolžina in osvetlitev niso ustrezne).
- Vertikalna oznaka ni postavljena ustrezno (ni postavljena dovolj visoko).
- Parkirno mesto nima urejenih talnih oznak.

KLANČINA

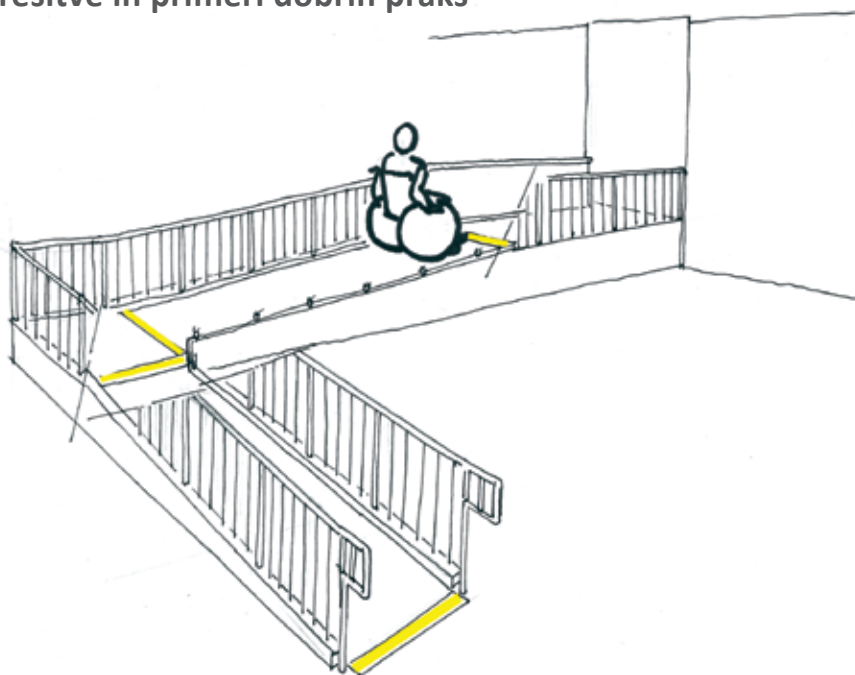
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za klančine v objektih v javni rabi so:

- dobra označenost oziroma prepoznavnost klančine v prostoru;
- klančina s širino najmanj 1200 mm, med oprijemali mora biti najmanj 1000 mm;
- dovolj velik in raven manevrski prostor na začetku in koncu klančine, ki ni manjši od 1500 mm;
- zagotovljena večja pogostnost vmesnih podestov z daljšanjem in večanjem naklona;
- podesti z globino najmanj 1500 mm;
- ustrezen naklon klančine glede na njeno dolžino, maksimalen priporočen naklon je 8,3 % oziroma 1 : 12;
- utrjena, ravna in ne drseča klančina;
- robniki na obeh zunanjih straneh klančine so visoki 150 mm in preprečujejo zdrs vozička s klančine;
- opremljenost klančine z obojestranskim držalom, če je dolžina klančine večja od 800 mm (priporočeno tudi pri krajših klančinah);
- kontrastne barve robnikov in podestov klančine;
- ustrezna osvetljenost klančine.

Poznamo grajene in premične klančine.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Klančina je pomembna predvsem za gibalno ovirane osebe. Biti mora ustrezno široka, njena dolžina in naklon pa morata biti v ustrezni soodvisnosti. Njeni zunanji deli morajo biti ustrezno zavarovani z robniki ter imeti ustrezno in pravilno nameščeno ograjo oziroma oprijemala za roke. Talna površina klančine mora biti ravna, nedrseča in utrjena ter ustrezno označena in osvetljena.

KLANČINA

1

- Klančina je primerne širine.
- Klančina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Naklon klančine je usklajen z dolžino.
- Klančina ima urejene podeste.
- Spremembe v naklonu niso označene s kontrastnimi oznakami.
- Zunanji deli klančine so zavarovani z robniki, ki bi preprečevali morebiten zdrs vozička s klančine.
- Klančina ima na obeh straneh zagotovljena ustrezna ograja oz. oprijemala za roke.
- Ograja je neprekinjena.
- Odvodnjavanje klančine poteka po klančini.

Okrožno, višje in okrajno sodišče v Celju (Prešernova ulica, 22)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Klančina je primerne širine.
- Klančina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Naklon klančine je usklajen z dolžino.
- Klančina ima urejene podeste.
- Spremembe v naklonu niso označene s kontrastnimi oznakami.
- Zunanji deli klančine so zavarovani z robniki, ki bi preprečevali morebiten zdrs vozička s klančine.
- Klančina ima na obeh straneh zagotovljena ustrezna ograja oz. oprijemala za roke.
- Ograja je neprekinjena.
- Odvodnjavanje klančine poteka po klančini.

Okrožno in okrajno sodišče v Kranju (Zoisova ulica, 2)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

KLANČINA

3

Okrajno sodišče v Škofji Loki (Partizanska cesta, 1A)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Klančina je primerne širine.
- Klančina je neravna.
- Klančina je utrjena in ne drseča.
- Naklon klančine je usklajen z dolžino.
- Klančina ima urejene podeste, vendar so razmiki med njimi preveliki.
- Spremembe v naklonu niso označene s kontrastnimi oznakami.
- Zunanji deli klančine so zavarovani z robniki, ki bi preprečevali morebiten zdrs vozička s klančine.
- Klančina ima na obeh straneh zagotovljena ustrezna ograje oz. oprijemala za roke.
- Ograja je neprekinjena.
- Odvodnjavanje klančine poteka po klančini.

4

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah (Aškerčev trg, 11)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Klančina je primerne širine.
- Klančina je ravna, utrjena in ne drseča.
- Naklon klančine je usklajen z dolžino.
- Spremembe v naklonu niso označene s kontrastnimi oznakami.
- Zunanji deli klančine niso zavarovani z robniki, ki bi preprečevali morebiten zdrs vozička s klančine.
- Klančina nima ograje oz. oprijemal.
- Odvodnjavanje klančine poteka po klančini.

GLAVNI VHOD

Zakonodajni kriteriji

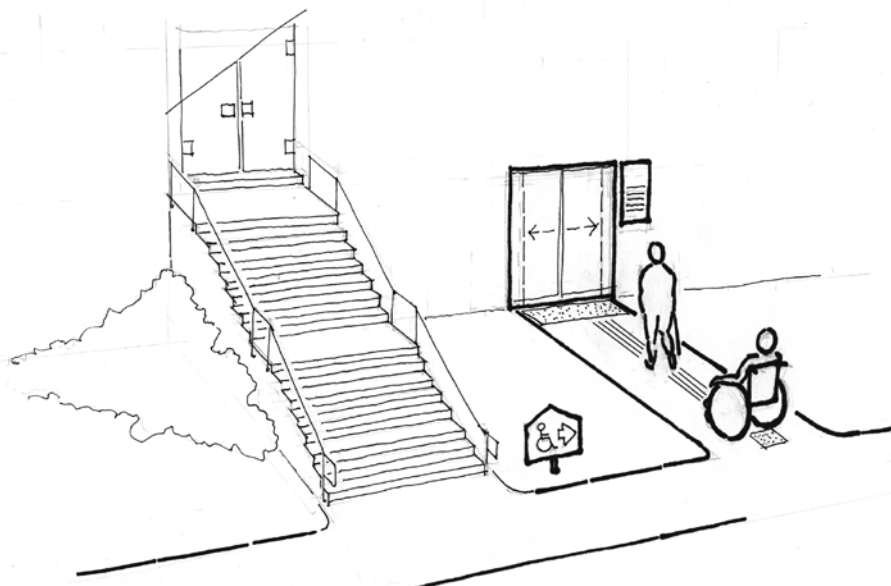
Predpisani zakonodajni kriteriji za glavni vhod v objekte v javni rabi so:

- glavni vhod, ki je brez ovir in je jasno prepoznaven oziroma dobro označen;
- stranski vhod v primeru nedostopnega glavnega vhoda, ki je dobro označen;
- dovolj velik prostor za manevriranje pred vhodom;
- ravna in ne drseča površina pred vhodom;
- označitev vhoda z informacijami (simboli) o fizični in komunikacijski dostopnosti notranjih prostorov;
- dobra osvetlitev vhoda;
- nadstrešek nad vhodom oziroma zamik vhoda v notranjost;
- izravnana tla oziroma prag, ki je nižji od 20 mm;
- predpražniki in obloge, izravnani z ravnjo tal;
- dovolj velik vetrolov s preходом v osi ter minimalno širino 1800 mm in dolžino glede na tip vrat;
- priporočena avtomatska drsna vrata s priporočeno svetlo širino vrat 900 mm in ne manj kot 850 mm;
- vrata, ki so kontrastna s sosednjimi zidovi;
- opozorilni kontrastni barvni trakovi na steklenih vratih morajo biti nameščeni malo pod višino oči;
- kljuke morajo biti lahko oprijemljive, dosegljive in v kontrastu z vrati;
- najmanjša mogoča sila za odpiranje vrat pri potisnih vratih;
- vrata, ki se sama zapirajo in so opremljena z oprijemljivim navpičnim ročajem.

Pri vhodu ocenjujemo različne dejavnike: prostor pred vhodom, vetrolov, oznake, vrata itd.

Ločimo različne tipe vrat: avtomatska drsna, avtomatska samozapirajoča se, potisna, vrtljiva (odsvetovana) itd.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Glavni vhod mora biti ustrezno prilagojen za vse tipe invalidnosti. Biti mora brez ovir, jasno prepoznaven in dobro označen ter zavarovan z nadstreškom, pred njim pa mora biti dovolj prostora, da se lahko osebe na invalidskih vozičkih neovirano premikajo. Ustrezna mora biti tudi širina vrat, ki se morajo zlahka odpirati. Če glavni vhod ni dostopen, mora biti ustrezno prilagojen stranski vhod, pot do njega pa mora biti ustrezno označena in dostopna.

GLAVNI VHOD

1

- Glavni vhod je jasno prepoznaven.
- Pred vhodom ni ravnega območja za neoviran dostop oz. manevriranje (na vhodu so stopnice).
- Širina glavnega vhoda ni ustrezna oz. zahteva pomoč pri odpiranju drugega vratnega krila.
- Vrata so težka in ne omogočajo samostojne uporabe.
- Površina tal pred vhodom je ravna in ni drseča.
- Kljuka je nameščena previsoko.
- Kljuka na vratih ni prepoznavna.
- Ni jasno nakazano, ali se vrata povlečejo ali potisnejo.
- Pri vhodu ni jasnih oznak o prilagojenosti notranjih prostorov za ranljive skupine (dvigalo, indukcijska zanka, talne taktilne oznake itd.).
- Vhod je zavarovan z nadstreškom.

Okrajno sodišče v Ilirski Bistrici (Bazoviška cesta, 22)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Glavni vhod je jasno prepoznaven.
- Pred vhodom je ravno območje za neoviran dostop in manevriranje.
- Širina glavnega vhoda je ustrezna.
- Vrata so težka, vendar so v času obratovanja sodišča odprta.
- Prag na vratih je previsok.
- Površina tal pred vhodom je ravna in ni drseča.
- Pri vhodu ni jasnih oznak o prilagojenosti notranjih prostorov za ranljive skupine (dvigalo, indukcijska zanka, talne taktilne oznake itd.).
- Vhod nima nadstreška.

Okrožno, okrajno in delovno sodišče v Novem mestu (Jerebova ulica, 2)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

GLAVNI VHOD

3

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Glavni vhod je jasno prepoznaven.
- Pred vhodom je ravno območje za neoviran dostop in manevriranje.
- Širina glavnega vhoda je ustrezna.
- Vrata so avtomatska in drsna.
- Steklene površine niso označene s kontrastnimi trakovi v višini oči.
- Pragu ni.
- Površina tal pred vhodom je ravna in ni drseča.
- Pri vhodu ni jasnih oznak o prilagojenosti notranjih prostorov za ranljive skupine (dvigalo, indukcijska zanka, talne taktilne oznake itd.).
- Vhod je zavarovan z nadstreškom.

4

Okrajno sodišče v Mariboru (Cafova ulica, 1)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Glavni vhod ni jasno prepoznaven.
- Pred vhodom je ravno območje za neoviran dostop in manevriranje.
- Širina glavnega vhoda je ustrezna.
- Vrata so avtomatska in drsna.
- Steklene površine so označene s trakovi v višini oči, vendar oznake niso dovolj kontrastne.
- Pragu ni.
- Površina tal pred vhodom je ravna in ni drseča.
- Pri vhodu ni jasnih oznak o prilagojenosti notranjih prostorov za ranljive skupine (dvigalo, indukcijska zanka, talne taktilne oznake itd.).
- Vhod je zavarovan z nadstreškom.

INFORMACIJSKI PULT

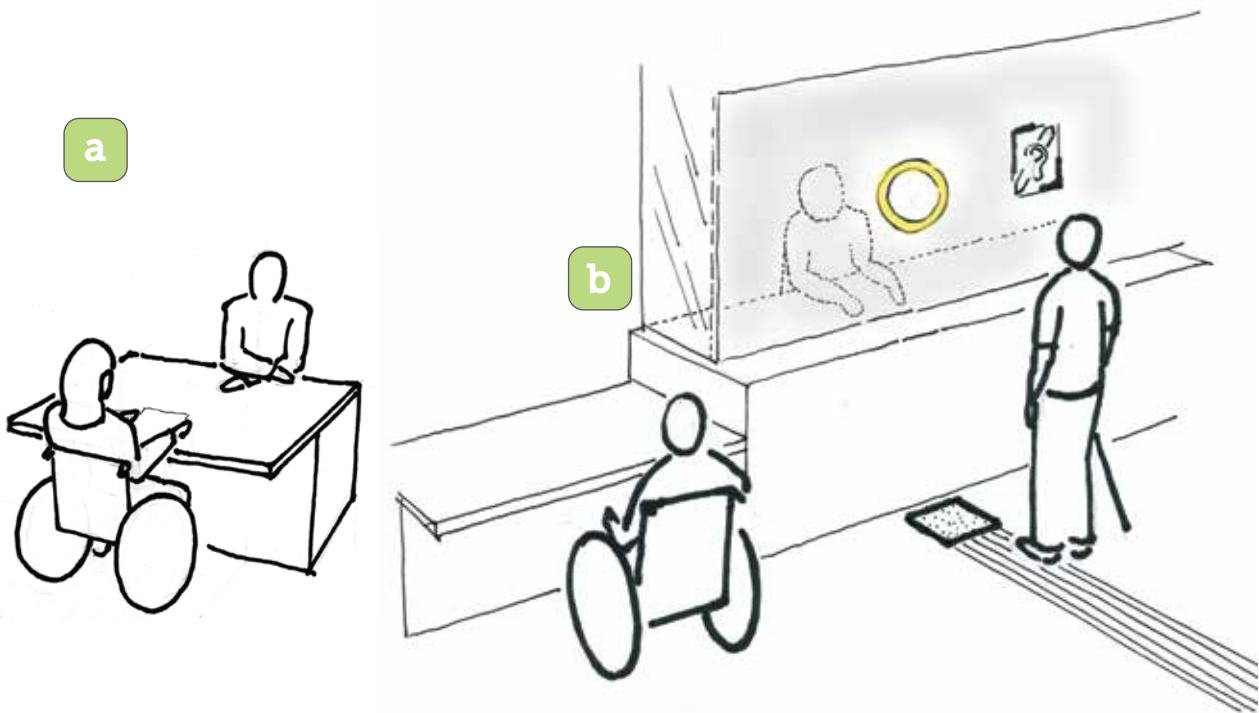
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za informacijske pulte v objektih v javni rabi so:

- informacijski pult je postavljen v neposredni bližini glavnega vhoda;
- informacijski pult je prepoznaven oziroma jasno označen;
- dostop do informacijskega pulta je brez nivojskih razlik;
- talna taktilna in kontrastno označena pot od glavnega vhoda do informacijskega pulta;
- ustrezna prostorska postavitev informacijskega pulta (ne sme biti postavljen pred oknom ali večjo stekleno površino, saj moti branje z ustnic);
- dovolj velik prostor za manevriranje pred in za informacijskim pultom (minimalno 1500 mm x 1500 mm; priporočeno 1800 mm x 1800 mm);
- ustrezna višina pulta med 740 in 800 mm oziroma vsaj 1/3 pulta na tej višini;
- pult, opremljen z indukcijsko zanko, in ustrezna označitev pulta z mednarodnim simbolom;
- nebleščeča steklena pregrada, če je nameščena na informacijskem pultu;
- označitev simbolov in napisov na stekleni pregradi pulta s kontrastnimi barvami;
- označitev okenc na stekleni pregradi pulta s kontrastnimi barvami;
- dostopna naprava za pridobitev čakalnih lističev za čakalno vrsto (višina in avdio-videonajava);
- ustrezna osvetljenost prostora in površin pulta za branje in pisanje.

Poznamo različne pulte: pult s sprejemnim okencem, blagajna, informacijska točka, recepcija itd.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Informacijski pult mora biti ustrezno prilagojen za vse tipe invalidnosti. Biti mora postavljen v neposredni bližini vhoda v stavbo, prepoznaven in ustrezno označen. Dostop do njega mora biti brez ovir in nivojskih razlik. Pred njim mora biti dovolj prostora za osebe na invalidskih vozičkih, zanje mora biti ustrezno prilagojena tudi višina informacijskega pulta. Postavljen in osvetljen mora biti tako, da omogoča branje z ustnic, morebitna steklena pregrada pa ne sme biti bleščeča. Opremljen mora biti z indukcijsko zanko.

INFORMACIJSKI PULT

1

- Informacijski pult je postavljen v neposredni bližini vhoda v stavbo in je prepoznaven.
- Pred informacijskim pultom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Informacijski pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica informacijskega pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Informacijski pult je zastekljen.
- Okence na stekleni površini ni označeno s kontrastnimi barvami.
- Pot do informacijskega pulta ni označena s talno taktilno ali kontrastno označbo.
- Informacijski pult je ustrezno osvetljen.

Okrajno sodišče v Brežicah (Cesta prvih borcev, 48)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Informacijski pult je postavljen v neposredni bližini vhoda v stavbo in je prepoznaven.
- Pred informacijskim pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Informacijski pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica informacijskega pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Informacijski pult je zastekljen.
- Okence na stekleni površini ni označeno s kontrastnimi barvami.
- Pot do informacijskega pulta ni označena s talno taktilno ali kontrastno označbo.
- Informacijski pult je ustrezno osvetljen.

Okrožno in okrajno sodišče v Kranju (Zoisova ulica, 2)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

INFORMACIJSKI PULT

3

Okrajno sodišče v Ilirski Bistrici (Bazoviška cesta, 22)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Informacijski pult je postavljen v neposredni bližini vhoda v stavbo in je prepoznaven.
- Pred informacijskim pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Informacijski pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica informacijskega pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Informacijski pult je brez steklene površine.
- Pot do informacijskega pulta ni označena s talno taktilno ali kontrastno označbo.
- Informacijski pult je ustrezno osvetljen.

4

Okrajno sodišče v Lendavi (Glavna ulica, 9)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Informacijski pult je postavljen v neposredni bližini vhoda v stavbo vendar ni dobro označen in razpoznaven.
- Pred informacijskim pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Informacijski pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica informacijskega pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Informacijski pult je zastekljen.
- Okence na stekleni površini ni označeno s kontrastnimi barvami.
- Pot do informacijskega pulta ni označena s talno taktilno ali kontrastno označbo.
- Informacijski pult je ustrezno osvetljen.

OBMOČJE ZA VARNOSTNI PREGLED

Zakonodajni kriteriji

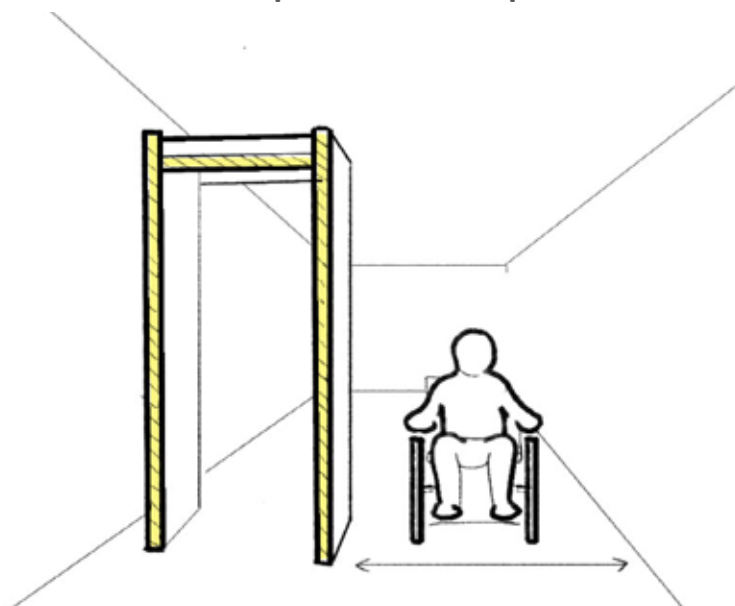
Priporočila za razstavne prostore v objektih v javni rabi so:

- varnostna naprava mora biti postavljena tako, da je pred in za njo dovolj velik manevrski prostor: (800 mm za prehod, 1500 mm x 1500 mm za zavoj 90°, 2150 mm x 1600 mm za zavoj 180°);
- svetla širina varnostne naprave naj znaša najmanj 800 mm (priporočena je 850mm);
- če znaša manj kot 800 mm, mora biti ob napravi zagotovljena možnost obvoza;
- okvir varnostne naprave naj bo kontrastno označen.

Pot obvoza je splošni javnosti mogoče zapreti z premičnimi elementi kot so ograje, pohištvo oz. rastlinje.

Za pregled oseb na invalidskem vozičku se lahko uporabi ročna varnostna naprava.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Območje varnostne naprave ima večjo pomankljivost - standardne varnostne naprave, ki se uporabljajo za pregled po vseh objektih, so preozke za prehod vseh uporabnikov invalidskih vozičkov. Iz tega razloga je potrebno zagotoviti zadosten manevrski prostor pred ter za napravo, ter obvozno površino, v primeru da prehod za gibalno ovirano osebo ni mogoč. Za potrebe slepih in slabovidnih se priporoča tudi kontrastna oznaka ter dobra osvetlitev območja.

OBMOČJE ZA VARNOSTNI PREGLED

1

- Pred ter za varnostno napravo za pregled obiskovalcev je dovolj prostora za manevriranje.
- Prehod skozi varnostno napravo je kontrastno označen.
- Varnostna naprava je običajnih dimenzij in s tem preozka za neotežžen prehod gibalno oviranih oseb.
- Postavitev varnostne naprave v prostoru ne omogoča zadostnega manevrskega prostora za obvoz z invalidskim vozičkom.

Okrajno sodišče v Ljutomeru (Prešernova ulica, 18)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Pred ter za varnostno napravo za pregled obiskovalcev je dovolj prostora za manevriranje.
- Varnostna naprava ni kontrastno označena.
- Varnostna naprava je običajnih dimenzij in s tem preozka za neotežžen prehod gibalno oviranih oseb.
- Postavitev varnostne naprave v prostoru omogoča zadosten manevrski prostor za obvoz z invalidskim vozičkom.

Okrajno sodišče v Radovljici (Gorenjska cesta, 15)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

OBMOČJE ZA VARNOSTNI PREGLED

3

Okrajno sodišče v Postojni (Jenkova ulica, 3)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Pred ter za varnostno napravo za pregled obiskovalcev ni dovolj prostora za manevriranje.
- Varnostna naprava ni kontrastno označena.
- Varnostna naprava je običajnih dimenzij in s tem preozka za neotežen prehod gibalno oviranih oseb.
- Postavitev varnostne naprave v prostoru ne omogoča zadostnega manevrskega prostora za obvoz z invalidskim vozičkom.

4

Okrajno sodišče v Škofji Loki (Partizanska cesta, 1A)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Pred ter za varnostno napravo za pregled obiskovalcev je dovolj prostora za manevriranje.
- Varnostna naprava ni kontrastno označena.
- Varnostna naprava je običajnih dimenzij in s tem preozka za neotežen prehod gibalno oviranih oseb.
- Postavitev varnostne naprave v prostoru omogoča zadosten manevrski prostor za obvoz z invalidskim vozičkom.

HODNIKI

Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za informacijske pulte v objektih v javni rabi so:

- površina tal mora biti ravna in neдрseča;
- glavni hodniki morajo biti široki najmanj 1800 mm;
- svetla višina hodnika mora znašati vsaj 2100 mm (brez višinskih ovir);
- v kolikor je na hodniku oprema, mora biti med njo zagotovljen prehod najmanj 800 mm;
- če hodnik spremeni smer za 90°, mora biti ob zavoju zagotovljen dovolj velik manevrski prostor (1500 mm x 1500 mm);
- če je hodnik slep, mora biti na koncu zagotovljen dovolj velik manevrski prostor (1600 mm x 2150 mm) za obračanje z invalidskim vozičkom;
- pred vrati, ki vodijo v druge prostore mora biti zagotovljen ustrezen manevrski prostor;
- hodniki morajo biti ustrezno osvetljeni;
- na hodnikih ne sme biti nenadnih prehodov iz svetlih v temne prostore.

Hodniki so izjemno redko preozki na gradbenem nivoju. Pozornost je potrebno nameniti postavitvi opreme, ki lahko ustvarja ožine in predstavlja nevarne ovire.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Hodniki so povezovalni element vsake stavbe, zato je njihova dostopnost predpogoj dostopnosti ostalega notranjega programa. Ker gre za relativno enoznačen prostor, njihova dostopnost sestoji iz dveh kategorij: manevrskega prostora in osvetlitve. Hodniki morajo biti primerne širine, zlasti na točkah kjer se pojavijo spremembe smeri oz. vrata. Problemi ponavadi nastanejo zaradi postavitve opreme in pojavljanja ožin. Oprema, ki lahko predstavlja nevarnost za slepe in slabovidne, naj bo zavarovana z taktilno in kontrastno oznako. Iz istega razloga, ter za omogočanje lažje orientacije, morajo biti hodniki tudi dobro osvetljeni, sistem oznak pa jasn in pregleden.

HODNIKI

1

- Hodniki so primerne svetle širine.
- Širina prehodov med opremo je zadostna.
- Oprema na hodniku lahko predstavlja nevarnost za slepe in slabovidne.
- Hodniki so enakomerno osvetljeni.
- Površina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Talne površine so odsevne in bleščeče.

Okrajno sodišče na Jesenicah (Cesta maršala Tita, 37)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Hodniki niso primerne svetle širine.
- Širina prehodov med opremo ni zadostna.
- Oprema na hodniku ne predstavlja nevarnosti za slepe in slabovidne.
- Hodniki so enakomerno osvetljeni.
- Površina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Talne površine niso bleščeče.

Okrajno sodišče v Brežicah (Cesta prvih borcev, 48)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

HODNIKI

3

Okrajno sodišče v Škofji Loki (Partizanska cesta, 1A)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Hodniki so primerne svetle širine.
- Širina prehodov med opremo je zadostna.
- Oprema na hodniku ne predstavlja nevarnosti za slepe in slabovidne.
- Hodniki so enakomerno osvetljeni.
- Površina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Talne površine so odsevne in bleščeče.

4

Okrožno, okrajno in delovno sodišče v Novem mestu (Jerebova ulica, 2)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Hodniki so primerne svetle širine.
- Širina prehodov med opremo je zadostna.
- Oprema na hodniku ne predstavlja nevarnosti za slepe in slabovidne.
- Na hodnikih so nenadni prehodi med svetlimi in temnimi prostori.
- Površina je ravna, utrjena in nedrseča.
- Talne površine niso bleščeče.
- Preproge so izravnane s tlemi.

STOPNICE

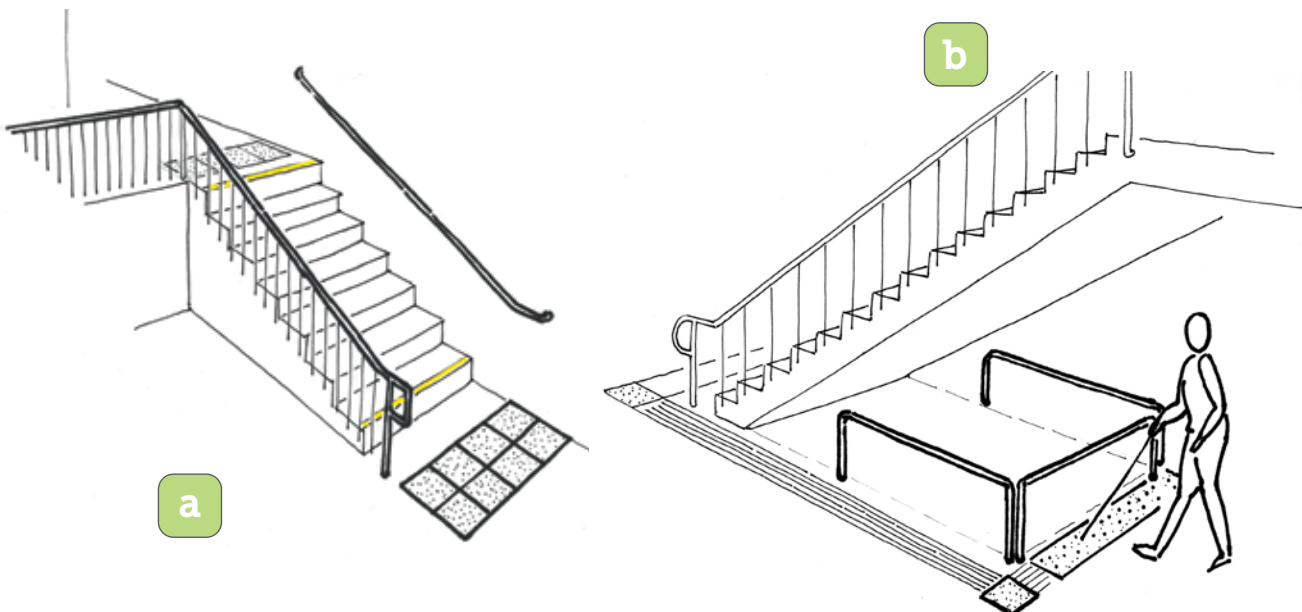
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za stopnišča v objektih v javni rabi so:

- priporočena ravna stopniščna rama;
- minimalna širina stopnic 1200 mm oziroma širina med držaloma 1000 mm;
- stopnice imajo po vsem stopnišču enako višino in globino;
- višina stopnice je največ 150 mm in globina nastopne ploskve najmanj 300 mm;
- stopnice brez previsnih nastopnih ploskev;
- če se pojavi previs nastopne ploskve, ta ne sme znašati več kot 25 mm;
- stopnice s polnim čelom, da je nevarnost spotikanja čim manjša;
- niz stopnic s priporočenimi največ 16 posameznimi stopnicami;
- podesti z globino najmanj 1500 mm in brez kakršnih koli ovir;
- svetla višina stopnišča znaša najmanj 2100 mm, vse nižje točke se zavarujejo z ograjo ali kakšnim drugim elementom za zaščito pred trkom;
- neprekinjena ograja;
- držalo (na ograji ali na zidu) na obeh straneh stopnic na višini med 850 in 1000 mm;
- držalo, ki sega 300 mm čez zgornjo in spodnjo stopnico;
- dodatna sredinska stopniščna ograja, če je širina stopnic večja od 2700 mm;
- stopnice s kontrastnimi oznakami na prvi in zadnji stopnici in kontrastno označenimi podesti;
- stopnice na prostem, označene s talnimi taktilnimi oznakami pred prvo stopnico in za zadnjo stopnico oziroma podestom;
- dobro osvetljeno stopnišče (vrh in vznožje stopnic najmanj 200 luksov, vmesni del 150 luksov).

Poznamo različne tipe stopnišč: stopnice z ravno stopniščno rama, spiralne stopnice, krožne stopnice itd. Spiralne in krožne stopnice niso priporočljive.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Stopnišče mora imeti ravno ramo, biti opremljeno z ustrežno ograjo ter ustrezno označeno in osvetljeno. Ustrezna mora biti tudi višina, širina in globina stopnic. Priporočljivo je, da stopnice nimajo previsnih ploskev niti praznega čela.

STOPNICE

1

- Stopnišče ima ravno stopniščno ramo.
- Širina stopnišča je ustrezna.
- Dimenzije posameznih stopnic so ustrezne.
- Robovi stopniščnih ram oz. stopnic so označeni s kontrastnim trakom.
- Stopnice nimajo čela, zato je nevarnost spotikanja velika.
- Orijemala na zunanji strani ni. Orijemalo na notranji strani je težko oprijemljivo.
- Ograja je neprekinjena.
- Odprtine v ograji ne predstavljajo nevarnosti.
- Razsvetljava stopnišča je ustrezna.

Okrajno sodišče v Grosupljem (Adamičeva cesta 6)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Stopnišče ima ravno stopniščno ramo.
- Širina stopnišča je ustrezna.
- Dimenzije posameznih stopnic so ustrezne.
- Robovi stopniščnih ram oz. stopnic niso označeni s kontrastnim trakom.
- Stopnice imajo čelo.
- Stopnice previsne nastopne ploskve, zato je nevarnost spotikanja večja.
- Orijemala na zunanji strani ni.
- Orijemalo na notranji strani je na primerni višini in lahko oprijemljivo.
- Ograja je neprekinjena.
- Odprtine v ograji ne predstavljajo nevarnosti.
- Orijemala segajo čez zgornjo in spodnjo stopnico.

Okrajno sodišče v Idriji (Mestni trg, 5)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

STOPNICE

3

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Stopnišče ima ravno stopniščno ramo.
- Širina stopnišča je ustrezna.
- Dimenzije posameznih stopnic so ustrezne.
- Robovi stopniščnih ram oz. stopnic niso označeni s kontrastnim trakom.
- Stopnice imajo čelo in so brez previsnih nastopnih ploskev, zato je nevarnost spotikanja majhna.
- Opijemala na zunanji strani ni.
- Opijemala na notranji strani je na primerni višini in lahko oprijemljivo.
- Ograja je neprekinjena.
- Odprtine v ograji ne predstavljajo nevarnosti.

4

Okrožno sodišče na Ptuju (Krempljeva ulica, 7)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Stopnišče ima ravno stopniščno ramo.
- Širina stopnišča je ustrezna.
- Dimenzije posameznih stopnic so ustrezne.
- Robovi stopniščnih ram oz. stopnic so označeni s kontrastnim trakom.
- Stopnice imajo čelo in so brez previsnih nastopnih ploskev, zato je nevarnost spotikanja majhna.
- Opijemala na obeh straneh so na primerni višini in lahko oprijemljiva.
- Ograja je na podestih prekinjena.
- Opijemala ne segajo čez zgornjo in spodnjo stopnico.

DVIGALO

Zakonodajni kriteriji

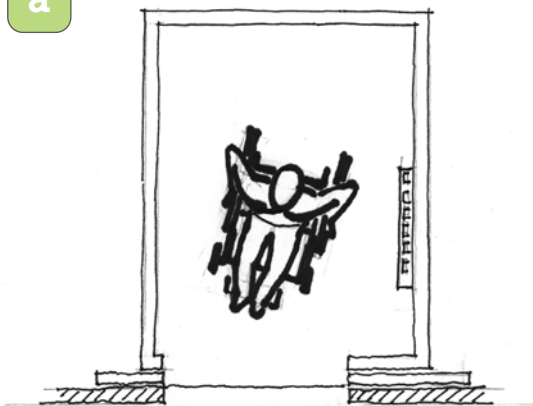
Predpisani zakonodajni kriteriji za dvigala v objektih v javni rabi so:

- dvigalo je z glavnega vhoda dobro vidno oziroma je jasno označeno;
- dovolj velik prostor za manevriranje pred dvigalom;
- minimalna velikost kabine 1100 x 1400 mm, če je v stavbi vgrajeno le eno dvigalo;
- minimalna velikost vsaj ene kabine 1100 x 2100 mm, če sta v stavbi, višji od 8 nadstropij, vgrajeni najmanj dve dvigali;
- priporočena svetla širina vhoda v kabino dvigala je 900 mm in ne sme biti manjša od 800 mm;
- drsna vrata zagotavljajo dovolj dolg čas odpiranja vrat za varen in nemoten prehod;
- vrata dvigala v kontrastu s sosednjimi zidovi;
- izravnana višina tal pred dvigalom in v njem;
- neдрseča tla kabine;
- vodoravno držalo v kabini na višini med 800 in 950 mm, ki je postavljeno na stranici z nadzorno ploščo;
- nadzorna plošča oziroma stikalo pred dvigalom in v njem v pasu na višini od 900 do 1200 mm;
- nadzorna plošča, opremljena z zvočnimi najavami nadstropij;
- gumbi na nadzorni plošči morajo biti dovolj veliki, v kontrastu z ozadjem ter opremljeni s številkami in reliefnimi simboli, da omogočajo branje s tipom (priporočena tudi Braillova pisava);
- alarmna naprava za dvosmerno sporazumevanje, povezana z varnostnim osebjem;
- enakomerna in nebleščeča osvetlitev kabine (100 luksov).

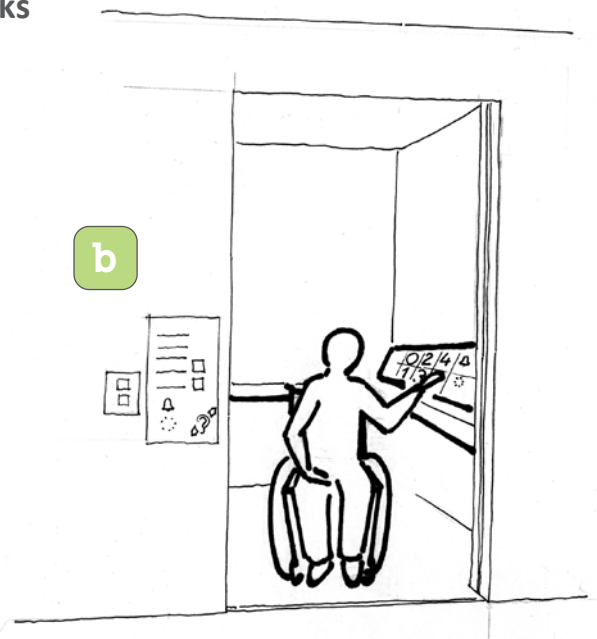
Obstajajo kabine dvigala, ki imajo ista vrata za vstop in izstop, ter kabine z ločenimi vrati za vstop in izstop (pri teh so lahko vrata postavljena na vzporednih stranicah kabine, lahko pa so na sosednjih stranicah kabine).

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

a

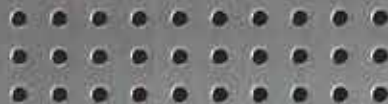
b

ThyssenKrupp dvigala

Gmajna 10, SI-1236 Trzin, Slovenija
www.thyssenkrupp.si

Dežurna služba: +386 1 530 58 50

Med naravo in kulturo
Between Nature and Culture
.....>>>

Jaz, mi in drugi: podobne mojega sveta
I, We and Others: Images of my World
.....>>>

Dvigalo mora biti ustrezno prilagojeno za vse tipe invalidnosti. Biti mora dobro vidno, pot do njega pa dostopna in ustrezno označena. Vrata v kabino dvigala morajo biti ustrezno prepoznavna in ustrezne širine, ustrezno dolg mora biti tudi njihov odpiralni oziroma zapiralni čas. Kabina dvigala mora biti ustrezne velikosti za premikanje z invalidskim vozičkom, dobro osvetljena in ustrezno opremljena z oprijemali, njena talna površina pa nedrseča. Ustrezno oblikovana in nameščena mora biti tudi nadzorna plošča, ki mora omogočati ustrezno posredovanje in izmenjavo informacij.

DVIGALO

1

- Dvigalo je dobro prepoznavno, vrata so v kontrastu z sosednjim zidom.
- Pred dvigalom je dovolj velik prostor za manevriranje.
- Širina vrat je ustrezna.
- Vrata so drsna.
- Čas odpiranja je vrata dovolj dolga, da omogoča varen in nemoten prehod.
- Višina tal je izravnana z višino podesta dvigala.
- Kabina je primernih dimenzij.
- V dvigalu je oprijemalo na primerni višini.
- Kabina je dobro osvetljena.
- Površine kabine so bleščeče.

Okrajno sodišče v Idriji (Mestni trg, 5)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Dvigalo je dobro prepoznavno, vrata so v kontrastu z sosednjim zidom.
- Pred dvigalom je dovolj velik prostor za manevriranje.
- Širina vrat je ustrezna.
- Vrata so drsna.
- Čas odpiranja je vrata dovolj dolga, da omogoča varen in nemoten prehod.
- Višina tal ni izravnana z višino podesta dvigala.
- Kabina je primernih dimenzij.
- V dvigalu ni oprijemala.
- Kabina je dobro osvetljena.
- Svetloba je obarvana.
- Površine kabine niso bleščeče.

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

DVIGALO

3

Okrajno sodišče v Mariboru (Cafova ulica, 1)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Dvigalo je dobro prepoznavno, vrata so v kontrastu z sosednjim zidom.
- Pred dvigalom je dovolj velik prostor za manevriranje.
- Širina vrat je ustrezna.
- Vrata so drsna.
- Čas odpiranja je vrata je dovolj dolg, da omogoča varen in nemoten prehod.
- Višina tal je izravnana z višino podesta dvigala.
- Kabina je primernih dimenzij.
- V dvigalu je oprijemalo na primerni višini.
- Kabina je dobro osvetljena.
- Površine kabine niso bleščeče.

4

Okrožno, višje in okrajno sodišče v Celju (Prešernova ulica, 27)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Dvigalo je dobro prepoznavno, vrata so v kontrastu z sosednjim zidom.
- Pred dvigalom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Vrata so preozka.
- Vrata so krilna.
- Višina tal je izravnana z višino podesta dvigala.
- Kabina ni primernih dimenzij.
- V dvigalu je oprijemalo na primerni višini.
- Kabina je dobro osvetljena.
- Površine kabine niso bleščeče.

DVIGALO

5

- Nadzorna plošča je na ustrezni višini.
- Nadzorna plošča je postavljena pod kotom na zid, da sta berljivost in uporaba izjemno enostavni.
- Gumbi na nadzorni plošči niso v kontrastu z ozadjem.
- Gumbi na nadzorni plošči so obrobjeni z osvetlitvijo.
- Gumbi so primerne velikosti in razmika.
- Številke in drugi simboli niso izbočeni.
- Nadzorna plošča je opremljena z brajico.
- Gumb, ki označuje vstopno nadstropje se ne razlikuje od ostalih.
- Dvigalo je opremljeno z jasno označeno alarmno napravo.

Okrajno sodišče v Idriji (Mestni trg, 5)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

6

- Nadzorna plošča je na ustrezni višini.
- Nadzorna plošča ni postavljena pod kotom na zid, da sta berljivost in uporaba izjemno enostavni.
- Gumbi na nadzorni plošči niso v kontrastu z ozadjem.
- Gumbi na nadzorni plošči niso obrobjeni z osvetlitvijo.
- Gumbi so primerne velikosti in razmika.
- Na plošči so odvečni gumbi, kar otežuje preprostost uporabe.
- Številke in drugi simboli niso izbočeni.
- Nadzorna plošča ni opremljena z brajico.
- Gumb, ki označuje vstopno nadstropje se ne razlikuje od ostalih.
- Dvigalo je opremljeno z jasno označeno alarmno napravo.

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

DVIGALO

7

Okrajno sodišče v Mariboru (Cafova ulica, 1)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Nadzorna plošča je na ustrezni višini.
- Nadzorna plošča ni postavljena pod kotom na zid.
- Gumbi na nadzorni plošči niso v kontrastu z ozadjem.
- Gumbi na nadzorni plošči so obrobjeni z osvetlitvijo.
- Gumbi so primerne velikosti in razmika.
- Številke in drugi simboli so izbočeni.
- Nadzorna plošča ni opremljena z brajico.
- Gumb, ki označuje vstopno nadstropje se razlikuje od ostalih.
- Dvigalo je opremljeno z jasno označeno alarmno napravo.

8

Okrožno, višje in okrajno sodišče v Celju (Prešernova ulica, 27)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Nadzorna plošča je na ustrezni višini.
- Nadzorna plošča ni postavljena pod kotom na zid.
- Gumbi na nadzorni plošči niso v kontrastu z ozadjem.
- Gumbi na nadzorni plošči so obrobjeni z osvetlitvijo.
- Gumbi so primerne velikosti in razmika.
- Številke in drugi simboli so izbočeni.
- Nadzorna plošča je opremljena z brajico.
- Gumb, ki označuje vstopno nadstropje se razlikuje od ostalih.
- Dvigalo je opremljeno z jasno označeno alarmno napravo.

DVIŽNA PLOŠČAD

Zakonodajni kriteriji

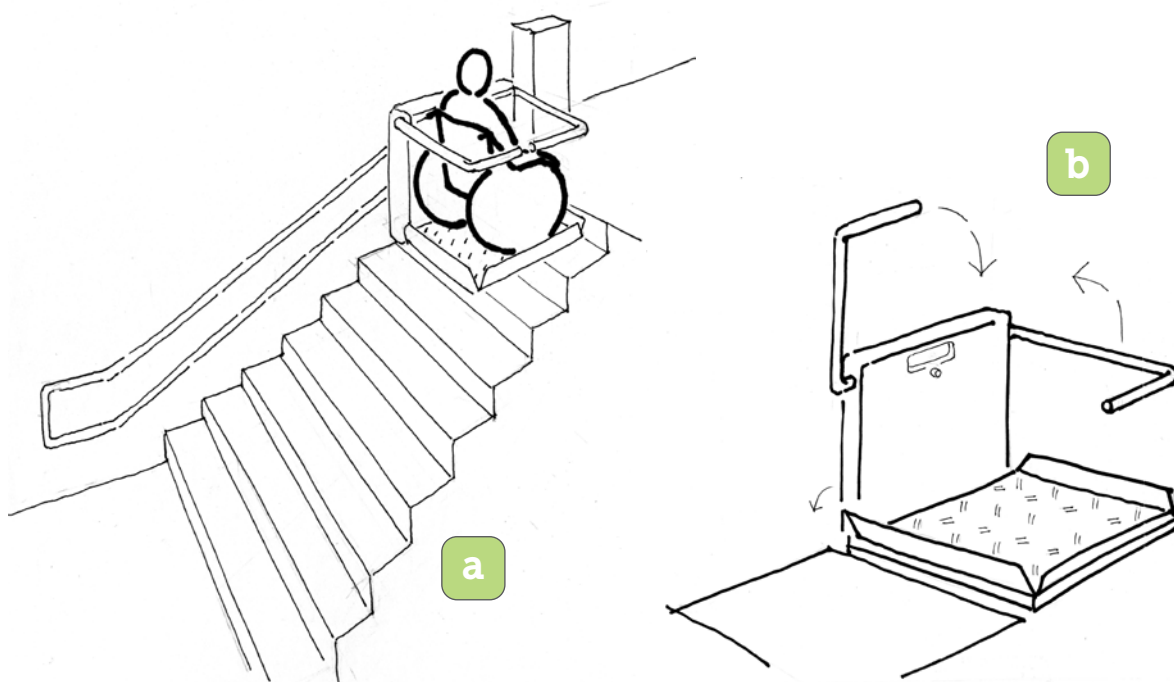
Predpisani zakonodajni kriteriji za dvižne ploščadi v objektih v javni rabi so:

- ustrezna prostorska umestitev dvižne ploščadi ob ali na stopnišče, če za premagovanje nivojskih razlik ni mogoče postaviti klančine ali dvigala;
- dovolj velik prostor za manevriranje pred dostopom na dvižno ploščad oziroma sestopom z nje;
- ustrezna osvetljenost dvižne ploščadi in stopnišča;
- dobra prepoznavnost oziroma dobra označitev dvižne ploščadi;
- jasna in preprosta navodila za uporabo dvižne ploščadi skupaj z informacijami o asistenci;
- ustrezna višina zvonca za klic asistencije pri uporabi dvižne ploščadi;
- minimalna velikost ploščadi 1100 mm x 1400 mm za varno uporabo z ročnim in motoriziranim invalidskim vozičkom;
- ustrezna nosilnost dvižne ploščadi za varno uporabo z ročnim in motoriziranim invalidskim vozičkom in spremstvom;
- preprosta uporaba dvižne ploščadi in stikal za njeno upravljanje;
- ustrezna osvetljenost dvižne ploščadi in stopnišča.

Ločimo dva tipa dvižnih ploščadi: vertikalne in stopniščne dvižne ploščadi.

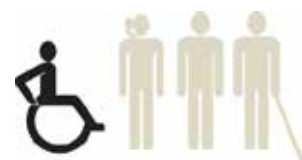
Obstajajo nižje odprte vertikalne ploščadi za premoščanje nekaj stopnic, in visoke zaprte dvižne ploščadi, ki nadomeščajo dvigalo.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Dvižna ploščad je namenjena gibalno oviranim osebam za premagovanje nivojskih razlik. Pot do nje mora biti jasno označena, dostopna in osvetljena. Biti mora ustrezno nameščena in ustreznih dimenzij, imeti mora ustrezno nosilnost, prostor za dostopanje nanjo oziroma sestopanje z nje pa mora biti ustrezne velikosti za premikanje z invalidskim vozičkom in prav tako ustrezno osvetljen. Uporaba dvižne ploščadi mora biti preprosta, ustrezno nameščena pa mora biti tudi naprava za asistenco.

DVIŽNA PLOŠČAD

1

- Dvižna ploščad je ustrezno označena in prepoznavna.
- Velikost dvižne ploščadi je ustrezna.
- Robovi ploščadi so ustrezno zavarovani proti zdrsu.
- Dvižna ploščad in stopnišče sta ustrezno osvetljena.
- Stopnišče pri stranskem vhodu je opremljeno z dvižno ploščadjo, ki omogoča dostop do pritličja.
- Osebi na invalidskem vozičku ni omogočena samostojna uporaba – potrebna je asistenca odgovorne osebe v objektu.
- Dvižna ploščad ni vidna iz informacijskega pulta.

Okrajno sodišče v Kočevju (Ljubljanska cesta, 26)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Dvižna ploščad je ustrezno označena in prepoznavna.
- Velikost dvižne ploščadi je ustrezna.
- Robovi ploščadi so ustrezno zavarovani proti zdrsu.
- Dvižna ploščad in stopnišče sta ustrezno osvetljena.
- Stopnišče v vhodni avli je opremljeno z dvižno ploščadjo, ki omogoča dostop do prvega nadstropja.
- Osebi na invalidskem vozičku ni omogočena samostojna uporaba – potrebna je asistenca odgovorne osebe v objektu.
- Dvižna ploščad se nahaja v bližini informacijskega pulta.

Okrožno, višje in okrajno sodišče v Kopru (Ferrarska ulica, 9)

vir: fotoarhiv UIRS, 2021

DVIŽNA PLOŠČAD

3

Filozofska fakulteta, Ljubljana (Aškerčeva cesta, 2)
vir: fotoarhiv UIRS, 2015

- Dvižna ploščad je ustrezno označena in prepoznavna.
- Velikost dvižne ploščadi je ustrezna.
- Robovi ploščadi so ustrezno zavarovani proti zdrsu.
- Dvižna ploščad in stopnišče sta ustrezno osvetljena.
- Osebi na invalidskem vozičku ni omogočena samostojna uporaba – potrebna je asistenca odgovorne osebe v objektu.
- Dvižna ploščad je tik ob informacijskem pultu, kjer je na voljo tudi asistenca.

4

Kinodvor, Ljubljana (Kolodvorska ulica, 13)
vir: fotoarhiv UIRS, 2014

- Dvižna ploščad je ustrezno prepoznavna.
- Velikost dvižne ploščadi ni ustrezna.
- Robovi ploščadi so ustrezno zavarovani proti zdrsu.
- Dvižna ploščad in stopnišče sta ustrezno osvetljena.
- Strmi in nelogični dovozi na dvižno ploščad ne zagotavljajo osebam na invalidskem vozičku samostojnega manevriranja.
- Dvižna ploščad ni v bližini informacijskega pulta.
- Ob dvižni ploščadi ni stikala za klic za asistenco.
- Dvižna ploščad ni opremljena z informacijami o njenem delovanju.
- Zaradi omejene nosilnosti dvižna ploščad ne omogoča dviga električnih invalidskih vozičkov.

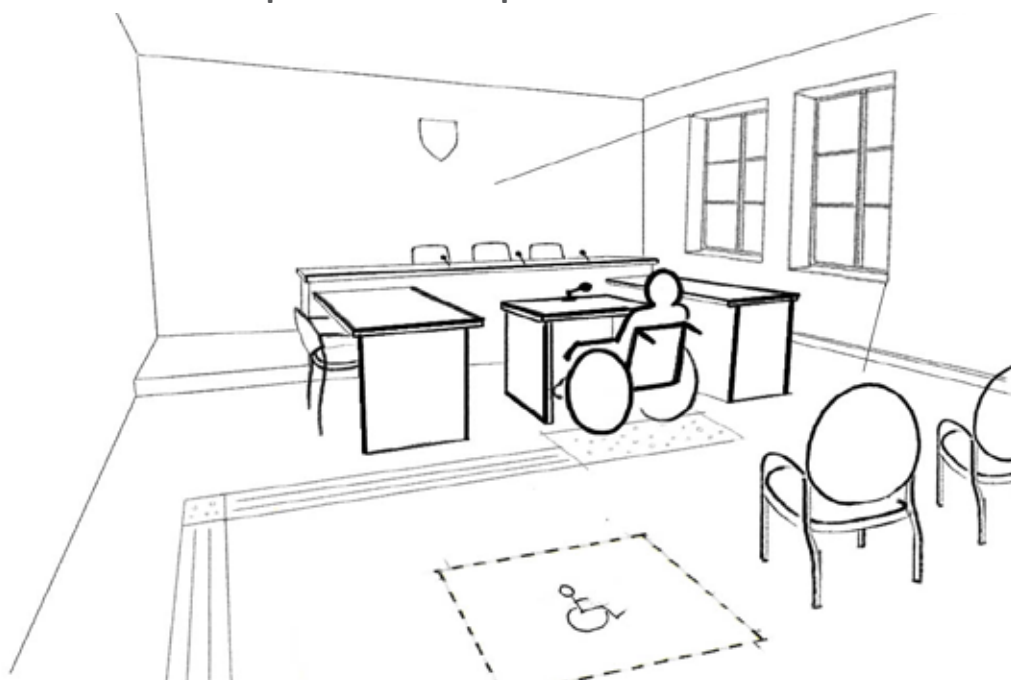
RAZPRAVNA DVORANA

Zakonodajni kriteriji

Priporočila za razstavne prostore v objektih v javni rabi so:

- v dvorani mora biti zagotovljen ustrezen dostop do govorniškega pulta, miz ter sedežnega mesta (800 mm za prehod, 1500 mm x 1500 mm za zavoj 90°, 2150 mm x 1600 mm za zavoj 180°);
- sedeži naj bodo premični;
- v dvorani naj bo mogoče zagotoviti vsaj dve talni površini sedežnega mesta za uporabnika invalidskega vozička v velikosti 900 x 1400 mm;
- sedežna mesta (talne površine) za uporabnike invalidskih vozičkov naj bodo vključena med/ob ostale sedeže tako, da lahko uporabnik invalidskega vozička sedi skupaj s svojim spremljevalcem;
- če sedeži niso premični, naj bo širina med vrstami sedežev zadostna za prehod;
- govorniški pult z mikrofonom naj bo začasno odstranljiv ali pa prilagodljiv po višini, da je uporabnikom invalidskih vozičkov omogočena neovirana uporaba;
- ob govorniškemu pultu mora biti zagotovljena prosta talna površina za uporabnika invalidskega vozička, ki je izravnana in brez ovir;
- uporabnikom invalidskih vozičkov naj bo omogočena dostopnost do vseh mikrofonov;
- mize in druga oprema naj bodo na ustrezni višini, ki omogoča čelni dostop;
- osvetlitev v prostoru mora biti dobra in omogočati branje z ustnic ter spremljanje tolmača, ter branje in pisanje ob mizah;
- v dvorani naj bo dobro akustično opremljena ter zvočno izolirana, do mere ko so motnje hrupa iz zunanjega okolja odstranjene;
- dvorana mora biti opremljena s sistemom za lažje poslušanje, ki omogoča dober sprejem zvoka ljudem s slušnim aparatom (npr. sistem neposredne žične povezave, sistem induktivne slušne zanke, infrardeči oddajni sistem ali radiofrekvenčni sistem).

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

Razpravne dvorane morajo biti ustrezno prilagojeni za vse tipe invalidnosti. Prehodi med opremo morajo omogočati dostop do vseh ključnih točk v prostoru. Govorniški pult naj bo višinsko prilagodljiv oz. prestavljiv na način, ki ohrani možnost uporabe mikrofona. V primeru nepremične opreme mora biti v občinstvu zagotovljena primerna površina za uporabnike vozičkov. V dvorani mora biti urejen sistem za lažje poslušanje (indukcijska zanka), sama dvorana pa dobro izolirana pred zunanjim hrupom. Prostor dvorane mora biti tudi dobro osvetljen. Ko je potrebno, so sodišča dolžna zagotoviti tolmača znakovnega jezika.

RAZPRAVNA DVORANA

1

- V razpravni dvorani ni neoviranega dostopa do govorniškega pulta in miz.
- Sedežnega mesta za uporabnike invalidskih vozičkov ni.
- Govorniški pult in mikrofoni nista dostopna zaradi pomanjkanja manevrskega prostora ob opremitvi ter pragu ob govorniškem pultu.
- Prag govorniškega pulta ni kontrastno označen.
- Čelno dostopanje do pulta in miz ni mogoče, zaradi pomanjkanja prostora.
- Sedeži so premični.
- Dvorana je dobro zvočno izolirana.
- V dvorani ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).
- Ustanova zagotavlja tolmača znakovnega jezika, v kolikor je potreben.
- Dvorana je dobro osvetljena.

Okrajno sodišče v Idriji (Mestni trg, 5)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- V razpravni dvorani ni neoviranega dostopa do govorniškega pulta, miz ter sedežnega mesta za uporabnike invalidskih vozičkov.
- Govorniški pult ni dostopen za uporabnike oseb na invalidskem vozičku.
- Ob govorniškem pultu je zadosten manevrski prostor.
- Prag govorniškega pulta ni kontrastno označen.
- Mikrofoni so dostopni.
- Čelno dostopanje do miz je mogoče.
- Sedeži so premični.
- Dvorana je dobro zvočno izolirana.
- V dvorani ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).
- Ustanova zagotavlja tolmača znakovnega jezika, v kolikor je potreben.
- Dvorana je dobro osvetljena.

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

RAZPRAVNA DVORANA

3

Okrajno sodišče v Mariboru (Cafova ulica, 1)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- V razpravni dvorani je zagotovljen neoviran dostop do miz ter sedežnega mesta za uporabnike invalidskih vozičkov.
- Govorniškega pulta ni.
- Mikrofon je višinsko prilagodljiv in dostopen.
- Čelno dostopanje do miz je mogoče.
- Sedeži so premični.
- Dvorana je dobro zvočno izolirana.
- V dvorani ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).
- Ustanova zagotavlja tolmača znakovnega jezika, v kolikor je potreben.
- Razpravna dvorana je dobro osvetljena.

4

Okrožno, višje in okrajno sodišče v Celju (Prešernova ulica, 27)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- V razpravni dvorani je zagotovljen neoviran dostop do govorniškega pulta, miz, ter sedežnega mesta za uporabnike invalidskih vozičkov.
- Govorniški pult in mikrofon sta dostopna.
- Ob govorniškem pultu je zadosten manevrski prostor.
- Čelno dostopanje do pulta ni mogoče.
- Čelno dostopanje do miz je mogoče.
- Sedeži so premični.
- Dvorana je dobro zvočno izolirana.
- V dvorani ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).
- Ustanova zagotavlja tolmača znakovnega jezika, v kolikor je potreben.
- Razpravna dvorana je dobro osvetljena.

PISARNA | VPISNIK | ZEMLJIŠKA KNJIGA

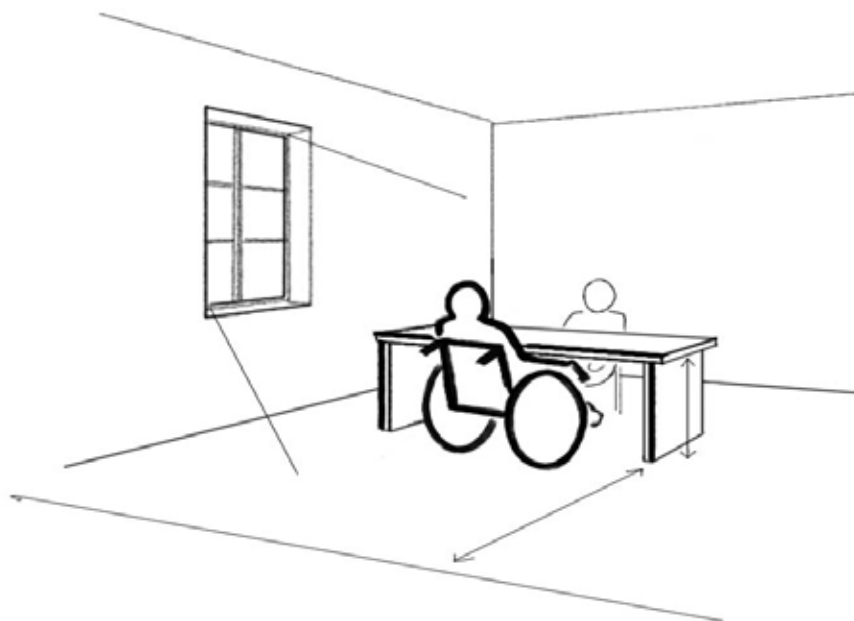
Zakonodajni kriteriji

Priporočila za razstavne prostore v objektih v javni rabi so:

- v pisarni mora biti zagotovljen ustrezen dostop do govorniškega pulta, miz ter sedežnega mesta (800 mm za prehod, 1500 mm x 1500 mm za zavoj, 90° 2150 mm x 1600 mm za zavoj 180°);
- površina tal mora biti ravna in nedrseča;
- miza naj bodo na ustrezni višini (740 do 800 mm) ter omogoča čelni dostop;
- osvetlitev v prostoru mora biti dobra in omogočati branje z ustnic ter spremljanje tolmača, ter branje in pisanje ob mizah;
- okna naj omogočajo senčenje pred bleščečo svetlobo;
- vsebine dokumentov naj se za potrebe slepih ali slabovidnih oseb prilagodijo v povečanem tisku oziroma v Braillovi pisavi.

Okna v ozadju prostora lahko onemogočajo branje iz ustnic in razpoznavanje obrazne mimike. Z možnostjo senčenja in uporabo drugih virov svetlobe lahko to razrešimo.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

V pisarnih prostorih, ter njim sorodnim prostorom vpisnikov in zemljiške knjige, je v prvi vrsti potrebno zagotoviti neoviran dostop ter zadosten maneverski prostor ob pultu oz. mizi. Morata biti primerne višine in oblike ter omogočati čelni dostop in uporabo ljudem na invalidskih vozičkih. Zasteklitev ni zaželjena, v kolikor pa je uporabljena iz drugih razlogov, pa je potrebno pogovorno okence kontrastno označiti. Pri postavitvi se je koristno izogniti postavitvi pulta oz. mize z okni v ozadju, ter omogočiti enakomerno in dobro osvetlitev, kar olajša branje z ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.

PISARNA | VPISNIK | ZEMLJIŠKA KNJIGA

1

- Zagotovljen je neoviran dostop do mize.
- Pred mizo je dovolj prostora za manevriranje.
- Miza je na primerni višini in omogoča čelni dostop za osebe na invalidskem vozičku.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Miza se nahaja pred okni v ozadju prostora, vendar so ta primerno zasenčena.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

Okrajno sodišče v Slovenski Bistrici (Kolodvorska ulica, 10)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Zagotovljen je neoviran dostop do mize.
- Pred mizo je dovolj prostora za manevriranje.
- Miza je na primerni višini in omogoča čelni dostop za osebe na invalidskem vozičku.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Miza se nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je oteženo branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

Okrajno sodišče v Ormožu (Ptujška cesta, 8C)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

PISARNA | VPISNIK | ZEMLJIŠKA KNJIGA

3

Okrožno in okrajno sodišče v Kranju (Slovenski trg, 2)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Ni zagotovljenega neoviranega dostopa do mize, pojavljajo se ožine.
- Pred mizo ni dovolj prostora za manevriranje.
- Miza je na primerni višini.
- Čelni dostop osebam na invalidskem vozičku ni omogočen.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Miza se ne nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je olajšano branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

4

Okrajno sodišče v Kočevju (Ljubljanska cesta, 26)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Zagotovljen je neoviran dostop do pulta.
- Pred pultom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Pult je zastekljen.
- Okence na stekleni površini ni označeno s kontrastnimi barvami.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Pult se nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je oteženo branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

PISARNA | VPISNIK | ZEMLJIŠKA KNJIGA

5

- Zagotovljen je neoviran dostop do pulta.
- Pred pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Pult je višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Omogočen je čelni dostop za osebe na invalidskem vozičku.
- Pult je zastekljen.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Pult se nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je oteženo branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

Okrožno in okrajno sodišče v Slovenj Gradcu (Kidričeva ulica, 1)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

6

- Zagotovljen je neoviran dostop do pulta.
- Pred pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Pult ni zastekljen.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Pult se ne nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je olajšano branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

Okrajno sodišče v Idriji (Mestni trg, 5)
vir: fotoarhiv UIRS, 2020

PISARNA | VPISNIK | ZEMLJIŠKA KNJIGA

7

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah (Aškerčev trg, 11)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Ni zagotovljenega neoviranega dostopa do pulta, pojavljajo se ožine.
- Pred pultom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Pult ni zastekljen.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Pult se nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je oteženo branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

8

Okrajno sodišče na Jesenicah (Cesta maršala Tita, 37)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Zagotovljen je neoviran dostop do pulta.
- Pred pultom je dovolj prostora za manevriranje.
- Pult ni višinsko prilagojen osebam na invalidskih vozičkih.
- Polna sprednja stranica pulta onemogoča neposredno približanje osebe na invalidskem vozičku.
- Pult ni zastekljen.
- Prostor je dobro osvetljen.
- Pult se nahaja pred okni v ozadju prostora, s čimer je oteženo branje iz ustnic ter razpoznavanje obrazne mimike.
- V prostoru ni sistema za lažje poslušanje (indukcijske zanke).

SANITARNI PROSTOR

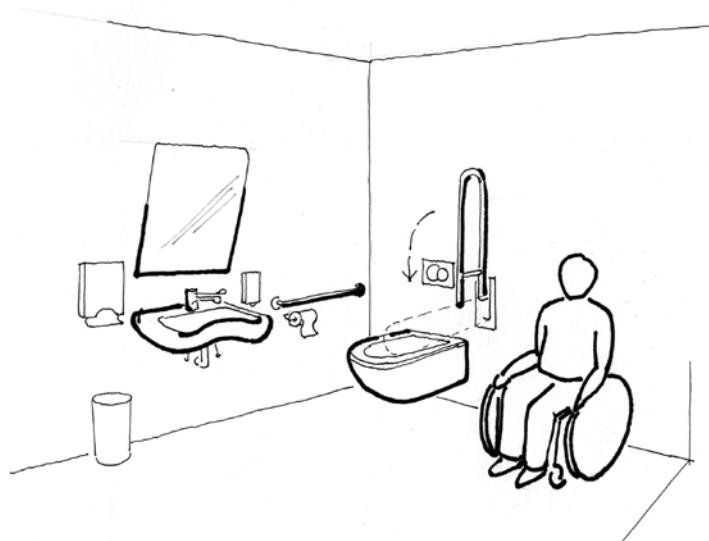
Zakonodajni kriteriji

Predpisani zakonodajni kriteriji za sanitarni prostor v objektih v javni rabi so:

- vsaj en prilagojen sanitarni prostor z ustrezno označitvijo poti in vrat z mednarodnim simbolom;
- neovirana pot do sanitarnega prostora (ustreznost vseh vrat in predprostorov);
- priporočena širina vrat 850 mm, vendar ne manj kot 800 mm;
- nedrseča tla;
- vrata se odpirajo navzven iz prostora;
- vrata so dovolj lahka in imajo oprijemljivo kljuko;
- sistem za zaklepanje vrat z notranje strani;
- vodoravni ročaj na notranji strani vrat na višini 700 mm za lažje zapiranje;
- dovolj velik sanitarni prostor za manevriranje z invalidskim vozičkom (minimalna širina 1700 mm in globina 2200 mm, če gre za kotni sanitarni prostor);
- sanitarna školjka mora biti na obeh straneh opremljena s premičnim konzolnim držalom za roke (na eni strani je držalo lahko nepremično oziroma pritrjeno na zid);
- sanitarna školjka na višini med 400 in 480 mm;
- prazen prostor ob vsaj eni strani sanitarne školjke s širino 1200 mm, vendar ne manj kot 900 mm;
- konzolni umivalnik na višini od 750 do 850 mm od tal;
- neoviran prostor pod umivalnikom;
- sanitarna oprema na primerni višini in primerno oddaljena;
- nagibno ogledalo s spodnjim robom na višini največ 900 mm od tal;
- obešalnik na višini od 1050 do 1400 mm od tal;
- dobro osvetljen prostor (minimalna osvetljenost ob umivalniku 200 luksov);
- priporočeno avtomatsko prižiganje in ugašanje luči;
- alarmna naprava za dvosmerno sporazumevanje, ki omogoča klic na pomoč in je povezana z varnostnim osebjem.

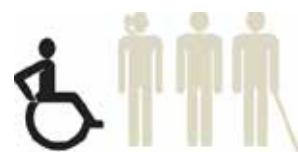
Glede na velikost prostora in postavitev vhodnih vrat ločimo različne postavitve sanitarne opreme – sanitarni prostor z bočnim dostopom z dveh strani, kotni sanitarni prostor itd.

Ustrezne rešitve in primeri dobrih praks

V objektu v javni rabi mora biti vsaj en sanitarni prostor prilagojen za gibalno ovirane osebe, pot do njega pa mora biti jasno označena in dostopna brez ovir. Vrata v sanitarni prostor morajo biti ustrezne širine ter se morajo brez težav odpirati in zapirati. Sanitarni prostor mora biti ustrezne velikosti za premikanje z invalidskim vozičkom, sanitarna oprema in oprijemala pa ustrezno oblikovana in pravilno nameščena. Ustrezno nameščena mora biti tudi naprava za klic na pomoč.

SANITARNI PROSTORI

1

- Zagotovljen je neoviran dostop do kabine.
- Velikost kabine je ustrezna.
- Pred školjko je dovolj prostora za manevriranje.
- Ob školjki so ustrezno nameščena pomagala.
- Umivalnik je nameščen na primerni višini in omogoča čelni dostop.
- Pred umivalnikom je dovolj prostora za manevriranje.
- Ogledalo je zasnovano tako da omogoča uporabo.
- Tla niso drseča.
- Sanitarije so opremljene z napravo za klic na pomoč.
- Razsvetljava je ustrezna.
- Druga sanitarna oprema je na primerni višini.

Okrajno sodišče v Mariboru (Cafova ulica, 1)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

2

- Na poti do kabine se pojavijo predprostori in ožine.
- Velikost kabine ni ustrezna.
- Pred školjko ni dovolj prostora za manevriranje.
- Ob školjki ni pomagal.
- Umivalnik je nameščen na primerni višini in omogoča čelni dostop.
- Pred umivalnikom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Ogledalo nameščeno previsoko za samostojno uporabo.
- Tla niso drseča.
- Sanitarije niso opremljene z napravo za klic na pomoč.
- Razsvetljava je ustrezna.
- Druga sanitarna oprema je nameščena previsoko.

Okrožno, okrajno in delovno sodišče v Novem mestu (Jerebova ulica, 2)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

SANITARNI PROSTORI

3

Okrajno sodišče v Ajdovščini (Gregorčičeva ulica, 28)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Na poti do kabine se pojavijo predprostori in ožine.
- Velikost kabine ni ustrezna.
- Pred školjko ni dovolj prostora za manevriranje.
- Ob školjki ni pomagal.
- Umivalnik je nameščen na primerni višini in omogoča čelni dostop.
- Pred umivalnikom ni dovolj prostora za manevriranje.
- Ogledalo nameščen previsoko za samostojno uporabo.
- Tla niso drseča.
- Sanitarije niso opremljene z napravo za klic na pomoč.
- Razsvetljava je ustrezna.
- Druga sanitarna oprema je nameščena previsoko.

4

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah (Aškerčev trg, 11)

vir: fotoarhiv UIRS, 2020

- Zagotovljen je neoviran dostop do kabine.
- Velikost kabine je ustrezna.
- Pred školjko je dovolj prostora za manevriranje.
- Ob školjki so ustrezno nameščena pomagala.
- Umivalnik je nameščen na primerni višini in omogoča čelni dostop.
- Pred umivalnikom je dovolj prostora za manevriranje.
- Ogledalo nameščen previsoko za samostojno uporabo.
- Tla niso drseča.
- Sanitarije so opremljene z napravo za klic na pomoč.
- Razsvetljava je ustrezna.
- Druga sanitarna oprema je na primerni višini.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so sodelovali pri izvedbi projekta CRP - Mobilnost funkcionalno oviranih oseb v objektih pravosodnih organov. Še posebno se zahvaljujemo vsem predstavnikom pravosodnih organov, ki so sodelovali pri izvedbi projekta in nam prijazno omogočili preverjanje dostopnosti njihovih objektov.

